

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 17-18 stycznia 2015 r. na kierunku *zarządzanie* prowadzonym w ramach obszaru *nauk społecznych* na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia oferowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, a realizowanych jedynie w formie studiów niestacjonarnych o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Zarządzania i Turystyki Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Wanda M. Gaczek – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Magdalena Osińska – ekspert PKA
- prof. dr hab. Stefan Wrzosek – ekspert PKA
- mgr Edyta Lasota-Belżek – ekspert formalno-prawny
- Tomasz Kocoł – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Przesłanką przeprowadzenia wizytacji na Wydziale Zarządzania i Turystyki Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie na kierunku *zarządzanie* jest własna inicjatywa Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja została przeprowadzona w związku z upłynięciem okresu na jaki została wydana ocena na wyżej wymienionym kierunku studiów. Wizytacja ta jest przeprowadzana po raz kolejny (**załącznik nr 3**).

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z przepisami i obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przygotowanego przez Wydział *Raportu samooceny*, przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji dodatkowej, przeprowadzonej hospitacji zajęć, analizy prac dokumentujących osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, w tym prac dyplomowych, oceny informacji o prowadzonych badaniach naukowych, spotkań z nauczycielami akademickimi, członkami Rady Patronackiej Uczelni i studentami ocenianego kierunku studiów oraz wizytacji bazy dydaktycznej, w której prowadzone są zajęcia dydaktyczne.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1).

Strategię Wydziału, który prowadzi kształcenie na ocenianym kierunku studiów zatwierdzono Uchwałą 8/S/2012 Senatu Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie *strategii rozwoju Uczelni* opracowanej przez Rektora oraz strategii Wydziału Zarządzania i Turystyki MWSE w Tarnowie i Strategii Wydziału Nauk Społecznych MSWE w Tarnowie.

Powiązane z koncepcją kształcenia na kierunku *zarządzanie* cele strategiczne rozwoju MWSE w Tarnowie to przede wszystkim: rozwijanie powiązań środowiska uczelnianego z krajowym i regionalnym otoczeniem gospodarczym, systematyczne nawiązywanie nowych powiązań z podmiotami gospodarczymi, rozwijanie i poszerzanie współpracy z Radą Patronacką Uczelni, a także poszerzenie oferty dydaktycznej wynikające z zapotrzebowania rynku pracy. Cele strategiczne rozwoju Wydziału Zarządzania i Turystyki wiążą się ze strategią rozwoju Uczelni.

Przyjęta koncepcja kształcenia kierunku *zarządzanie* w profilu ogólnoakademickim jest wystarczająco powiązana z ustaloną misją Uczelni, a kierunkowe efekty kształcenia oraz zaproponowana struktura kwalifikacji absolwenta kierunku *zarządzanie* nawiązują do strategii rozwoju Uczelni, tym misji i celów strategicznych.

Dobrym uzupełnieniem oferty dydaktycznej Uczelni istotnie powiązanej z celami strategicznymi jej rozwoju, jest dosyć bogata oferta studiów podyplomowych, których tematyka wiąże się z nowoczesnym zarządzaniem.

Zakładana struktura kwalifikacji – sylwetka absolwenta kierunku *zarządzanie* MWSE w Tarnowie zakłada, że absolwent ten będzie posiadał umiejętności i wiedzę umożliwiające podejmowanie pracy na następujących stanowiskach: 1) menedżera różnego stopnia, 2) przedsiębiorcy, 3) specjalisty w różnych obszarach funkcjonowania organizacji (szeroko wyjaśniono i doprecyzowano charakterystykę tych stanowisk w *Raporcie samooceny*). Niestety, w charakterystyce sylwetki absolwenta w niewielkim stopniu wyjaśniono różnice między absolwentem studiów licencjackich i studiów magisterskich. Wymaga to dopracowania w najbliższym czasie i uwzględnienia w charakterystyce sylwetki licencjata i magistra kierunku *zarządzanie*.

Na studiach pierwszego stopnia Uczelnia proponuje cztery specjalności, które można uznać za tradycyjne. Proponowane specjalności wchodzą w zakres zakładanych kierunkowych efektów¹) kształcenia. Na studiach drugiego stopnia, oprócz czterech takich samych specjalności, jak na studiach licencjackich oferuje się dodatkowo specjalność *zarządzanie w turystyce i rekreacji*. Wszystkie proponowane specjalności obejmują zakładane efekty kształcenia z obszaru *nauk społecznych* w dyscyplinach *nauki o zarządzaniu, ekonomia i finanse*.. Należy rozważyć podjęcie działań, które pozwolą zrezygnować z niektórych specjalności na studiach licencjackich i magisterskich co jest uzasadnione tym, że strategia rozwoju Uczelni wśród celów strategicznych zakłada uruchomienie pierwszego stopnia studiów na kierunku *finanse i rachunkowość*.

Przedmioty specjalnościowe dla każdej ze specjalności zarówno na studiach na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia są wystarczająco powiązane z koncepcją kształcenia i odzwierciedlają zakładaną sylwetkę absolwenta. W każdej ze specjalności znajduje się przedmiot *biznes plan* i jest to uzasadnione ale może lepiej należało ten przedmiot traktować jako kierunkowy, a w treściach przedmiotów specjalnościowych uwzględnić jedynie przykłady w trakcie pozostałych zajęć.

Proponowane specjalności można uznać za tradycyjne i wystarczające dla osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia ocenianego kierunku. Trudno natomiast uznać te specjalności za propozycje innowacyjne.

Analiza kart programowych/sylabusów poszczególnych przedmiotów (załącznik 3 *Raportu samooceny*) ocenianego kierunku prowadzi do stwierdzenia, że cele i efekty kształcenia w ramach przedmiotów zostały sformułowane w sposób prawidłowy, a ich realizacja zapewnia osiągnięcie założonych efektów kierunkowych, a tym samym ukształtowanie sylwetki absolwenta zgodnej z jej opisem sformułowaniem przez Uczelnię.

1.2).

Koncepcja kształcenia kierunku *zarządzanie* została opracowana w Uczelni przez pracowników naukowo-dydaktycznych. W pracach nad koncepcją uczestniczyli przedstawiciele kół naukowych oraz samorządu studenckiego, którzy są członkami Komisji ds. Efektów Kształcenia na Wydziale. Interesariusze zewnętrzni uczestniczyli w definiowaniu efektów kształcenia poprzez prace w Radzie Patronackiej przy MWSE, która jest organem opiniodawczo-doradczym wspierającym rozwój Uczelni. Członkowie tej Rady uczestniczyli w dyskusjach nad zmianami programu kształcenia podczas przygotowywania zestawu zakładanych efektów zgodnie z wymogami KRK. W odniesieniu do kierunku *zarządzanie* interesariusze zewnętrzni zgłaszali uwagi dotyczące pożądanych umiejętności i kompetencji społecznych przydatnych z punktu widzenia pracodawców.

Zakres uczestnictwa interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w przygotowywaniu koncepcji kształcenia oraz zakładanych efektach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla kierunku *zarządzanie* MWSE w Tarnowie był wystarczający

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Strategia rozwoju Uczelni formułuje cele strategiczne, które są wystarczająco powiązane z koncepcją kształcenia kierunku *zarządzanie*. Przyjęta koncepcja i charakterystyka struktury kwalifikacji absolwentów kierunku *zarządzanie* jest powiązana z istotnymi celami strategicznymi rozwoju Uczelni i Wydziału. Oferta kształcenia jest wystarczająco różnorodna. Trudno jednak uznać ofertę specjalności za innowacyjną, ma ona raczej charakter tradycyjny. Konieczne jest dopasowanie oferty specjalnościowej do założenia tworzenia nowych kierunków studiów. Ponieważ kierunek *zarządzanie* jest stricte biznesowym kierunkiem studiów to mimo realizowania ogólnoakademickiego profilu kształcenia należy dążyć do rozwijania treści praktycznych.

1.2) W przygotowywaniu koncepcji kształcenia uczestniczyli pracownicy dydaktyczni Wydziału oraz studenci. W procesie tym znaczący też był udział interesariuszy zewnętrznych, pracodawców, w tym członków Rady Patronackiej przy Uczelni. Wydaje się, że niewystarczający był udział absolwentów kierunku.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

W opisie kierunku *zarządzanie* na studiach I i II stopnia prowadzonych w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym Wydział Zarządzania i Turystyki MWSE w Tarnowie zadeklarował umiejscowienie kierunku jako studiów jednoobszarowych w obszarze *nauk społecznych*. Ukończenie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oznacza uzyskanie przez ich absolwentów takich samych kwalifikacji (kompetencji). Absolwenci studiów I stopnia uzyskują tytuł zawodowy licencjata, absolwenci studiów II stopnia – tytuł zawodowy magistra.

W opisie kierunkowych efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych ocenianego kierunku zadeklarowano, że efekty te umiejscowione są w dziedzinie *nauk ekonomicznych* w dyscyplinach *finanse, ekonomia i nauki o zarządzaniu*. Specjalności odpowiadają zainteresowaniom studentów oraz są zbieżne z zapotrzebowaniem regionalnego rynku pracy na specjalistów z wymienionych zakresów, a także z koncepcją rozwoju kierunku. Fakt, że zarówno na I, jak i na II stopniu oferowane są niemal te same nazwy specjalności pozytywnie świadczy na rzecz kontynuacji kształcenia, słabiej natomiast reprezentowany jest element innowacyjności czy też elastyczności kształcenia.

Dla studiów I stopnia zdefiniowano 14 efektów kształcenia w obszarze wiedzy, 15 efektów umiejętności i 7 efektów w zakresie kompetencji społecznych. Dla II stopnia studiów wskazano 11 efektów wiedzy, 11 efektów umiejętności i 7 efektów kompetencji społecznych. Można stwierdzić, że wszystkie przyjęte efekty kształcenia dotyczą wskazanych w koncepcji kształcenia dyscyplin naukowych: *nauki o zarządzaniu, ekonomia i finanse*. Ponadto efekty studiów drugiego stopnia są pogłębione i poszerzone w stosunku do efektów studiów I stopnia.

W opinii ekspertów Zespołu Oceniającego PKA efekty zostały sformułowane w sposób właściwy i obejmują swoim zakresem wszystkie efekty obszarowe *nauk społecznych* przewidziane dla profilu ogólnoakademickiego.

Efekty kształcenia dla kierunku *zarządzanie* zostały zatwierdzone Uchwałą nr 27/S/2013 Senatu MWSE w Tarnowie z dnia 28 września 2013 r. w sprawie *określenia efektów kształcenia dla kierunku zarządzanie prowadzonego na Wydziale Zarządzania i Turystyki MWSE w Tarnowie*.

Uczelnia nie sformułowała efektów specjalnościowych, co nie jest koniecznym wymogiem, zwłaszcza, że oferowane specjalności mieszczą się w kanonie kierunku *zarządzanie* i wskazanych dyscyplinach naukowych, do których odniesiono zakładane efekty kierunkowe. Przygotowanie wykazu efektów specjalnościowych byłoby jednak pomocne dla wnikliwego scharakteryzowania sylwetki absolwenta poszczególnych specjalności.

W opinii studentów kierunkowe efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

Ogólne i specyficzne kierunkowe efekty kształcenia zostały sformułowane dla całego ocenianego kierunku, zaś efekty szczegółowe, etapowe na poziomie modułów (przedmiotów). Przygotowane zostały ponadto matryce przyporządkowujące efekty kształcenia poszczególnych przedmiotów na obu stopniach studiów do zadeklarowanych efektów kierunkowych. Efekty przedmiotowe/etapowe pokrywają wszystkie efekty z obszaru *nauk społecznych*, z którego wywodzi się kierunek *zarządzanie*.

Uczelnia realizuje jedynie ogólnoakademicki profil kształcenia na ocenianym kierunku. Ze względu na biznesowy charakter kierunku *zarządzanie* w ramach studiów licencjackich przewidziane są praktyki zawodowe dla studentów. Charakterystyka realizowanych przedmiotowych i kierunkowych efektów kształcenia pozwala stwierdzić, że są one wystarczająco spójne wewnętrznie. Efekty kierunkowe mają pokrycie w realizowanych przedmiotach w tym odnoszą się także do praktyk studenckich i seminariów dyplomowych.

Na kierunku *zarządzanie* prowadzonym na Wydziale Zarządzania i Turystyki MWSE w Tarnowie istnieje możliwość osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów. Cele szczegółowe i efekty przedmiotowe określono w sylabusach/kart programowych poszczególnych przedmiotów. Karty przedmiotów szczegółowo informują o tematyce, celach i przedmiotowych/modułowych efektach kształcenia oraz ich odniesieniu do efektów kierunkowych. Dotyczy to także przedmiotów wybieralnych. Przedmiotowe efekty kształcenia są zgodne ze specyfiką przedmiotów i w pełni wpisują się w zakładane efekty kierunkowe, zarówno w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Wydział przygotował także efekty dla praktyk zawodowych, które na I stopniu studiów stanowią integralną część programu studiów.

Zespół Oceniający PKA zwrócił uwagę, że karty programowe/sylabusy nie zawierają informacji o dacie opracowania i roku akademickim, na jaki obowiązują ani też o nazwisku koordynatora przedmiotu (modułu), co należy koniecznie uzupełnić.

Opis założonych kierunkowych efektów kształcenia dla studiów I i II stopnia jest dostępny dla studentów na stronie <http://www.mwse.edu.pl> w zakładce *Oferta kształcenia*. Cele i efekty modułowe (przedmiotowe) są dostępne w kartach programowych udostępnianych zarówno podczas pierwszych zajęć z przedmiotu, jak i na stronie internetowej Uczelni. Można zatem stwierdzić, że z jednej strony opisy te są kompletne z punktu widzenia informacji oczekiwanych przez kandydatów na studia i studentów, gdyż uwzględniają wszystkie niezbędne elementy związane z zawartością programu kształcenia, organizacją toku studiów i stosowanym systemem wyrażania ich efektów, a z drugiej strony ze względu na aktualnie preferowane przez te grupy interesariuszy sposoby pozyskiwania informacji, są dla nich w pełni dostępne. Ponadto, harmonogramy wszystkich prowadzonych zajęć dostępne są dla studentów poprzez Uczelniany System Obsługi Studenta (Wirtualny Dziekanat), na stronie internetowej MWSE w Tarnowie, jak również na tablicach ogłoszeń na terenie Uczelni.

Podczas spotkania z zespołem wizytującym PKA niektórzy studenci potwierdzili, że znają kierunkowe efekty kształcenia oraz program studiów. Ponadto należy zwrócić uwagę, że Uczelnia

dba, aby studenci mieli aktualne informacje o przedmiotowych efektach kształcenia, co ocenia się pozytywnie. Studenci mają dostęp do sylabusów wszystkich modułów/przedmiotów na stronie internetowej. Studenci obecni na spotkaniu potwierdzili, że bardzo często zapoznają się z sylabusami kursów, ponieważ poszukują w nich informacji niezbędnych do zaliczenia poszczególnych przedmiotów. Studenci potwierdzili, że wszyscy nauczyciele akademicy omawiają sylabusy kursów na pierwszych zajęciach, co również należy ocenić pozytywnie.

2.2).

Kierunkowe efekty kształcenia odnoszą się do tożsamości kierunku *zarządzanie*. Są one sformułowane w sposób zrozumiały i sprawdzalny. Możliwość weryfikacji zakładanych, efektów etapowych/przedmiotowych jest możliwa. W konkretnych przypadkach sposoby sprawdzenia efektów i formy zaliczania oraz prowadzenia zajęć zależą od inwencji prowadzących. Wśród sposobów sprawdzania etapowych efektów kształcenia oraz wymagań zaliczeniowych wskazano referaty, projekty, *case study* i inne zajęcia aktywizujące studentów, a także egzaminy pisemne i ustne.

Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA potwierdzili, że zdarza im się samodzielnie zapoznawać z efektami kształcenia przypisanymi do każdego kursu. Studenci potwierdzili to, że efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób dla nich zrozumiały i są sprawdzalne. Ponadto podkreślili, że studenci potwierdzili, że zazwyczaj na pierwszych zajęciach prowadzący informują ich jaką wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne będą mogli zdobyć podczas zajęć.

Podsumowując, po analizie przedstawionej dokumentacji oraz wypowiedzi studentów należy stwierdzić, że efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i pozwala na opracowanie systemu ich weryfikacji, który w założeniach Uczelni obejmuje weryfikację efektów etapowych (zaliczenia, projekty przejściowe, egzaminy) oraz efektów końcowych poprzez ocenę prac licencjackich i magisterskich, a także pytania na egzaminach dyplomowych .

2.3)

System oceny efektów kształcenia jest określony w formie ogólnych zasad i procedur w *Regulaminie studiów* wprowadzonym Uchwałą Senatu 25 maja 2012 r. Stosowany system ocen jest kompletny i przejrzysty. Studenci mają możliwość zapoznania się z nim na stronie internetowej Uczelni i są informowani przez prowadzących zajęcia o warunkach i wymaganiach związanych z zaliczeniem poszczególnych przedmiotów. Warunki zaliczenia każdego przedmiotu oraz składowe oceny określone są bardzo szczegółowo w kartach przedmiotów. Wszystkie te informacje są jawne i powszechnie dostępne studentom. Zapisane sposoby sprawdzania wiedzy i umiejętności są dostosowane do charakteru poszczególnych przedmiotów. Co jest szczególnie istotne i godne podkreślenia, sposoby weryfikacji efektów kształcenia są odniesione w ramach każdego przedmiotu do każdego ze sformułowanych efektów szczegółowych w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Sposoby weryfikacji realizacji efektów kształcenia są odpowiednio dobrane do charakteru przedmiotów – stosowane są referaty, egzaminy pisemne i ustne, zaliczenia pisemne, prace projektowe.

Każdy prowadzący kurs na ocenianym kierunku studiów, uprawniony jest do przyjęcia własnych kryteriów jego zaliczenia w odniesieniu do uprzednio ustalonych efektów kształcenia. Kryteria te muszą jednak mieścić się w instytucjonalnych ramach określonych przez akty wewnętrzne Uczelni. Każdy nauczyciel akademicki na pierwszych zajęciach tłumaczy studentom w jaki sposób nastąpi zaliczenie przedmiotu oraz przedstawia kryteria zaliczenia, co potwierdziły opinie uzyskane od studentów podczas spotkania z zespołem oceniającym PKA.

Studenci mają świadomość na jakie zagadnienia muszą zwrócić szczególną uwagę aby zaliczyć kurs. Ich zdaniem przeprowadzane egzaminy na ocenianym kierunku studiów rzeczywiście sprawdzają wiedzę i umiejętności wymagane do zaliczenia kursów. W ocenie studentów egzaminy w większości przypadków wymagają dokładnego przygotowania. Z analizy struktury ocen

z ostatniej sesji egzaminacyjnej przedstawionej przez Wydział wynika, że najczęściej wystawiane są oceny bardzo dobre w sześciostopniowej skali. Oceny niedostateczne występują bardzo rzadko i stanowią zaledwie 0,03% wszystkich ocen, co może świadczyć o nierzetelnym podejściu do weryfikacji zakładanych efektów kształcenia, albo o niskich wymaganiach prowadzących, ponieważ trudno zakładać, że wszyscy studenci przygotowują się rewelacyjnie do egzaminów.

Studenci potwierdzili, że nie spotkali się z sytuacją, w której nauczyciel akademicki nie przestrzegałby przyjętych na pierwszych zajęciach kryteriów zaliczenia. Zawsze wiedzą czego mogą spodziewać się na egzaminie, a pytania nie wykraczają poza zakres materiału określonego na pierwszych zajęciach lub w sylabusie. Studenci są zadowoleni z przyjętego w Uczelni podejścia do weryfikacji zakładanych efektów kształcenia.

W opinii studentów przyjęte przez prowadzących formy zaliczania przedmiotów są wystarczająco różnorodne, a w większości przypadków sposoby zaliczania kursów są odpowiednio dostosowane do prezentowanych podczas zajęć treści. Różnorodność i adekwatność w podejściu do weryfikacji zakładanych efektów kształcenia należy ocenić pozytywnie.

Procedura dyplomowania została opisana w oddzielnym regulaminie (zarządzenie 1/R/2010 Rektora MWSE w Tarnowie z dnia 1 lutego 2010 r.). Studenci ostatniego roku studiów potwierdzili, że znają tę procedurę, ponieważ jest ona szczegółowo tłumaczona przez promotorów na pierwszym seminarium dyplomowym. Warto zwrócić uwagę, że regulamin zawiera również techniczne wskazówki dotyczące formatowania tekstu, układu graficznego oraz wzory odpowiednich oświadczeń. Dzięki temu studenci nie mają problemów z formalnym przygotowaniem pracy dyplomowej.

Podczas spotkania z ZO studenci kierunku *zarządzanie* zauważyli, że osiągnięte w czasie odbywania praktyk studenckich lub pracy zawodowej (studenci niestacjonarni) efekty kształcenia nie są możliwe do zweryfikowania. Niektórzy ze studentów uczestniczących w spotkaniu stwierdzili, że wiedza i umiejętności zdobywane w trakcie studiowania są słabo przydatne, albo nawet nieprzydatne, w pracy lub w innej działalności, co należy ocenić negatywnie.

System oceny efektów kształcenia obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia i przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji. Efekty z zakresu wiedzy są najczęściej weryfikowane za pomocą prac pisemnych (także egzaminów i kolokwiów), zaś umiejętności i kompetencje za pomocą referatów, analizy przypadków, prac grupowych oraz dyskusji. Zespół Oceniający PKA dostrzegł pewien dysonans związany z opisem form weryfikacji efektów kształcenia, a tym co zostało zrealizowane w pracach przejściowych i dyplomowych. Pytania egzaminacyjne bądź zaliczeniowe i prace projektowe w niewystarczający sposób weryfikują zwłaszcza umiejętności analityczne, a także umiejętności przygotowania prac pisemnych.

Zaobserwowano niski poziom części analitycznych prac projektowych i dyplomowych, ponadto w pracach pisemnych (egzaminach i projektach) większy nacisk jest postawiony na wiedzę – często podręcznikową lub internetową niż posiadane umiejętności analizy i wnioskowania w zakresie dyscyplin naukowych powiązanych z poszczególnymi przedmiotami (szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w **załączniku nr 4 Raportu z wizytacji**).

Po analizie dokumentacji związanej z procesem kształcenia Zespół Oceniający PKA stwierdza, że system umożliwia mierzenie efektów kształcenia i ich ocenę na poszczególnych etapach kształcenia, ale w praktyce nie jest jeszcze w pełni adekwatny do przyjętych założeń. Sylabusy zawierają szczegółowe informacje sposobów oceny uzyskiwania poszczególnych efektów przedmiotowych. Również sylabus trzyletnich praktyk studenckich, przewidzianych dla każdej z oferowanych specjalności studiów pierwszego stopnia określa sposób oceny realizowanych efektów.

Proces dyplomowania ogólnie określono w *Regulaminie Studiów* (Uchwała Senatu MWSE w Tarnowie z 25.05.2012). Praca dyplomowa przygotowana jest pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora. Można stwierdzić, że proces dyplomowania opiera się na prawidłowych zasadach i odpowiada rozwiązaniom powszechnie

stosowanym w krajowym szkolnictwie wyższym oraz pozwala na zapewnienie realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia. Praca dyplomowa w formie pisemnej jest oceniana przez promotora i recenzenta powołanego przez Dziekana. Recenzentem pracy dyplomowej może być pracownik posiadający co najmniej stopień naukowy doktora. Jeśli promotorem pracy magisterskiej jest osoba ze stopniem doktora, recenzentem musi być pracownik posiadający stopień co najmniej doktora habilitowanego. Przed przystąpieniem do egzaminu dyplomowego student ma prawo zapoznać się z treścią recenzji.

Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym, a pytania są formułowane przez członków komisji w zakresie problematyki pracy dyplomowej oraz kierunku studiów. W przypadku studentów niepełnosprawnych przewodniczący komisji egzaminu dyplomowego może zarządzić pisemną formę egzaminu. Uczelnia nie stosuje listy zagadnień wymaganych na egzaminie dyplomowym. Panuje niepisana zasada, że jedno pytanie dotyczy kierunku, jedno specjalności i jedno pracy dyplomowej. Analiza protokołów z egzaminu dyplomowego wskazuje, że ten schemat jest zachowany. Ocena końcowa jest ustalana jako średnia ważona obejmująca 0,6 średniej ocen ze studiów i po 0,2 średniej oceny pracy dyplomowej oraz średniej ocen z odpowiedzi na pytania, a wynik końcowy wpisywany na dyplomie ukończenia studiów.

Analiza poziomu prac licencjackich i magisterskich na ocenianym kierunku wskazuje, że są one przygotowywane bazując na znanych podręcznikach oraz informacjach ze stron www, co do których brakuje danych o dacie dostępu. W bardzo niewielkim stopniu wykorzystywana jest literatura naukowa w postaci monografii czy też artykułów naukowych. Prace dyplomowe w większości mają charakter opisowo-analityczny, choć część analityczna jest ograniczona do analizy gotowych dokumentów pochodzących, np. z przedsiębiorstwa lub jednostki samorządu terytorialnego. Recenzje prac mają często charakter opisowy, a w niektórych przypadkach są zbyt lakoniczne lub powielane. Nawet notatka Kierownika Katedry Zarządzania skierowana do pracowników, aby w terminie do 14 stycznia 2015 r. poprawić i uzupełnić recenzje prac dyplomowych obronionych w roku akademickim 2013/2014 nie zdołała ustrzec wszystkich prac przed tego rodzaju oceną. Ze względów formalnych notatka taka budzi wątpliwości, bowiem nakazuje poprawiać recenzje prac już obronionych. Właściwym postępowaniem byłoby opisanie problemu i przyjęcie odpowiednich rozwiązań na przyszłość, tj. odnoszących się do prac bronionych w kolejnych latach.

W kartach programowych - sylabusach przedmiotów podane są kryteria oceny efektów kształcenia. Zawierają one dokładne informacje, jaki jest zakres wymagań dla uzyskania ocen na poziomie dst, db, bdb i celujący dla zaliczenia bądź egzaminu z danego przedmiotu. Wymagania odnoszone są do każdego efektu modułowego z zakresu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Jest to bardzo dobre rozwiązanie, gdyż student korzystający z sylabusu ma pełną świadomość, na jaką ocenę może zasłużyć. Niestety sprawdzone prace zaliczeniowe nie zawierają już tak szczegółowych danych na temat tego co student naprawdę umie i dlaczego wystawiono taką, a nie inną ocenę zaliczeniową bądź egzaminacyjną. Prowadzący na ogół ograniczają się do zapisania oceny lub niewielkich uwag w pracach, co czyni realizację postulatu standaryzacji ocen wątpliwą.

Małopolska Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Tarnowie prowadzi analizę skali i przyczyn odsiewu studentów. W roku akademickim 2013/14 na kierunku *zarządzanie* odsiew studentów wyniósł 74 osoby, w roku akademickim 2012/2013 – 135 osób, a w roku akademickim 2011/2012 – 196 osób. Stanowi to znaczny odsetek ogółu studiujących. Większość ze skreślonych studentów to ci, którzy nie zdołali zaliczyć przedmiotów w danym semestrze studiów w terminach sesji egzaminacyjnej. Druga grupa to studenci rezygnujący ze studiów z powodów osobistych, finansowych i zdrowotnych. Osobną grupę stanowią skreślenia z powodu niepodjęcia studiów po urlopie dziekańskim. Inne przyczyny odsiewu występują na ostatnim semestrze studiów i związane są z niezłożeniem w określonym terminie pracy dyplomowej.

Informacja na temat stosowanego systemu ocen zawarta jest w sylabusach przedmiotów, które dostępne są na stronie internetowej MWSE w Tarnowie oraz prezentowane studentom podczas pierwszych zajęć z każdego przedmiotu. Można uznać, że dostępność do informacji o stosowanych zasadach ocen i wymaganiach poszczególnych przedmiotów/modułów oraz zasadach oceny końcowej na dyplomie są pełne i znane studentom.

Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość. Stosowane jest tylko przekazywanie materiałów dydaktycznych na platformie moodle jako element pomocniczy procesu dydaktycznego.

2.4)

Uczelnia prowadzi badanie losów absolwentów, w tym absolwentów kierunku *zarządzanie*. Do roku 2012 prowadzono w tym celu badania ankietowe dla wszystkich absolwentów. Pytania w kwestionariuszu dotyczyły np. czy z perspektywy czasu wybrał(a)by Pan(i) ten sam kierunek studiów, czy w ciągu 6 miesięcy planuje Pan(i) poszukiwać pracy na terenie woj. małopolskiego itp. Wyniki zbiorcze przekazane ZO PKA nie umożliwiają wyodrębnienia oceny dokonywanej przez absolwentów kierunku *zarządzanie*.

Od roku 2012 badanie losów absolwentów prowadzone jest we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnowie. Obejmuje ono swoim zasięgiem osoby, które zarejestrowały się w urzędzie pracy jako bezrobotne, pomijając przy tym osoby już zatrudnione, których sytuacja mogła się zmienić po ukończeniu studiów. Z ankiety wynika, że w roku 2012 na 524 osób kończących kierunek *zarządzanie*, 88 zarejestrowało się w PUP (czyli 16,8%), a w roku 2013 na 421 osób kończących kierunek *zarządzanie* zarejestrowały się w PUP 62 osoby (czyli 14,6%). W 2012 r. 40 osób zarejestrowanych jako bezrobotne podjęło jednak pracę lub staż, a w 2013 r. pracę podjęło 26 bezrobotnych absolwentów kierunku *zarządzanie*. Informacje te oznaczają, że rynek pracy w regionie jest w dużym stopniu zdolny wchłaniać absolwentów ocenianego kierunku studiów.

W rozmowie z pełnomocnikiem rektora ds. biura karier wskazano, że celowe jest uszczegółowienie prowadzonych badań losów i opinii absolwentów, a także rozszerzenie ich na osoby, które pracują i nie rejestrują się w urzędzie pracy. Wyniki badań byłyby pomocne w ewentualnej modyfikacji treści kształcenia, szczególnie w ramach oferowanych specjalności studiów. Należy podkreślić ścisłą współpracę Uczelni z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnowie, który dostarcza informacji o absolwentach mających problemy z odnalezieniem się na rynku pracy.

Jednocześnie, odwrotnie niż studenci podczas spotkania w czasie wizytacji sceptycznie oceniający przydatność zakładanych efektów kształcenia, zarówno absolwenci, jak przedstawiciele Rady Patronackiej oceniali pozytywnie efekty wiedzy uzyskiwane w trakcie kształcenia. Dysonans ten powinien zostać wyjaśniony przez Uczelnię i uwzględniony w ewentualnych procesach modernizacji treści kształcenia.

W uchwale PKA z 2009 r. wskazano m.in. na niską jakość części prac dyplomowych zwłaszcza magisterskich. Stwierdzono też, że tematyka znacznej części prac dyplomowych była niezgodna z kanonem kierunku *zarządzanie*. Ponadto w pracach dyplomowych zidentyfikowano liczne błędy w doborze literatury. W związku z powyższym Uczelnia otrzymała skrócony czas na przygotowanie działań naprawczych. Wydana przez PKA w 2010 r. pozytywna ocena programowa kierunku *zarządzanie* nie wskazywała już tych uchybień.

Podczas obecnej wizytacji przeanalizowano tematykę prac magisterskich oraz licencjackich i stwierdzono, że jest ona zgodna z kanonem kierunku *zarządzanie*, a zwłaszcza z dyscyplinami naukowymi w ramach których określone zostały kierunkowe efekty kształcenia. Jakość prac dyplomowych zróżnicowana, część prac z zawyżonymi ocenami.

Zespół Oceniający PKA pozytywnie odniósł się do działań naprawczych oraz podejmowanych prac na rzecz rozwoju kierunku przez MWSE w Tarnowie prac z zastrzeżeniem, że występują pewne braki w procesie weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Należy je ciągle doskonalić, wykorzystując m.in. zawarte w raporcie zalecenia.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Prace etapowe weryfikują treści zawarte w sylabusach, formy weryfikacji są zróżnicowane i obejmują projekt indywidualny, test wyboru i test otwarty. Oceny zaliczeń i egzaminów są na ogół wysokie – dobry, dobry plus i bardzo dobry. Dotyczy to przede wszystkim przedmiotów specjalnościowych. Pytania z niektórych przedmiotów są bardzo łatwe i w niedostatecznym stopniu odpowiadają poziomowi studiów. Weryfikacja wybranych prac etapowych pokazuje, że część przedmiotów oceniano na podstawie bardzo łatwych pytań egzaminacyjnych oraz łatwych zadań. Część prac etapowych nie zawierała żadnych uwag prowadzących (brak komentarzy). Prace przejściowe często odtwórcze. Wskazany jest większy nadzór nad pracami przejściowymi o charakterze projektów, a także przeprowadzaniem egzaminów i zaliczeń. Pożądane jest położenie większego nacisku na kształcenie umiejętności analitycznych oraz takie kształtowanie pytań egzaminacyjnych lub zaliczeniowych, aby elementy te mogły zostać zweryfikowane. Należy też położyć większy nacisk na jakość prac przejściowych (projektów), a także podnieść wymagania, szczególnie na studiach drugiego stopnia.

Analiza struktury ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej wskazuje, że najczęściej wystawiane były oceny bardzo dobre (1953), dobre (1060), dobre plus (841), dostateczne (535), dostateczne plus (419), niedostateczne (188) i celujące (117).

Prace dyplomowe reprezentują zróżnicowany poziom. Z tym, że tematy prac są zgodne z kanonem kierunku. Widoczne są tendencje do pewnego zawyżania ocen, zwłaszcza, gdy na dyplomie znajduje się ocena *celujący* lub *bardzo dobry*. Wśród wylosowanych do przeglądu trzech prac licencjackich w stosunku do dwóch pojawiły się uwagi krytyczne, a przede wszystkim uwagi związane z zawyżaniem ocen. Z wylosowanych do oceny siedmiu prac magisterskich stwierdzono, że wszystkie one spełniały formalne wymogi pracy magisterskiej, ale część reprezentowała słaby poziom badań empirycznych. Również w przypadku prac magisterskich zdarzały się zawyżone oceny zarówno promotora, jak i recenzenta. Opinie w recenzjach są często zbyt lakoniczne.

Analiza struktury ocen 259 prac dyplomowych obronionych w roku akademickim 2013/2014 wykazuje, że 132 pracom wystawiono oceny *bardzo dobry* (51%), 72 oceny *dobry plus* (27,8%), 40 ocen *dobrych* (15,4%) i 12 *ocen celujących* (4,6%), a tylko 3 oceny *dostateczne plus* (czyli tylko 1,2%). Na dyplomie nie pojawiły się oceny dostateczne.

Zaleca się bardziej wnikliwą weryfikację etapowych i końcowych efektów kształcenia za pomocą prac przejściowych oraz dyplomowych (zgodnie z uwagami w załączniku 4).

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego

znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Dla kierunku *zarządzanie* na studiach I i II stopnia oferowanych w trybie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Zarządzania i Turystyki MWSE w Tarnowie efekty kształcenia umiejscowiono w obszarze *nauk społecznych*. W opisie efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych absolwenta kierunku zadeklarowano, że efekty te dotyczą dziedziny *nauk ekonomicznych* w dyscyplinach *finanse, ekonomia i nauki o zarządzaniu*. Jest to prawidłowe z punktu widzenia oferowanych specjalności studiów. Stwierdzono, że zakładane efekty kształcenia dotyczą wskazanych dyscyplin. Ponadto efekty studiów drugiego stopnia są pogłębione i poszerzone w stosunku do efektów studiów I stopnia. W opinii ekspertów Zespołu Oceniającego PKA efekty zostały sformułowane w sposób właściwy i obejmują swoim zakresem wszystkie efekty z obszaru *nauk społecznych* dla profilu ogólnoakademickiego, co zostało uwzględnione w tabeli efektów kształcenia. Ogólne i specyficzne efekty kształcenia zostały sformułowane na poziomie kierunku, zaś efekty szczegółowe na poziomie modułów/przedmiotów. Opracowano matryce przyporządkowujące efekty kształcenia do poszczególnych przedmiotów na obu stopniach

studiów. Przeporządkowania te dokonano w sposób merytorycznie poprawny, kierunkowe efekty kształcenia pokrywają wszystkie efekty z obszaru *nauk społecznych*, z którego wywodzi się kierunek *zarządzanie*.

Możliwości osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów poszczególnych przedmiotów są zapewnione. Wydział przygotował także wykaz zakładanych efektów dla praktyk zawodowych, które na I stopniu studiów stanowią integralną część programu studiów. Zespół Oceniający PKA zwrócił uwagę, że karty programowe nie zawierają informacji o dacie opracowania, roku akademickim, na jaki obowiązują ani nazwiska koordynatora przedmiotu (modułu), co należy koniecznie uzupełnić. Opisy efektów kształcenia są kompletne z punktu widzenia informacji oczekiwanych przez kandydatów na studia i studentów oraz dostępne dla studentów ocenianego kierunku za pośrednictwem strony internetowej. Studenci raczej rzadko zapoznają się ze wskazanymi przedmiotowymi efektami kształcenia. Niewystarczająca wydaje się natomiast charakterystyka sylwetek absolwentów specjalności i specyfiki realizowanych na tych specjalnościach efektach kształcenia.

2.2) Kierunkowe efekty kształcenia na kierunku *zarządzanie* zostały sformułowane w sposób prawidłowy, zrozumiały i sprawdzalny. W opinii studentów efekty ocenianego kierunku są zrozumiałe i jasne.

2.3) Uczelnia stosuje jasne zasady oceny efektów kształcenia, które umożliwiają weryfikację zakładanych celów kształcenia. Zasady te są powszechnie dostępne dla studentów i kandydatów. Analiza kart programowych przedmiotów prowadzi do stwierdzenia, że etapowe cele i efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób prawidłowy, a ich realizacja zapewnia osiągnięcie założonych efektów kierunkowych, a tym samym ukształtowanie sylwetki absolwenta zgodnej z jej opisem sformułowanym przez Uczelnię.

System oceny efektów kształcenia jest określony w formie ogólnych zasad i procedur w *Regulaminie studiów*. Warunki zaliczenia każdego przedmiotu oraz składowe oceny określono bardzo szczegółowo w kartach przedmiotów. Podejście takie należy ocenić pozytywnie. Proces dyplomowania opiera się na prawidłowych zasadach i odpowiada rozwiązaniom powszechnie stosowanym w krajowym szkolnictwie wyższym. Zespół Oceniający PKA dostrzegł pewien dysonans związany z tym co zostało zapisane jako formy weryfikacji efektów kształcenia, a tym co zostało zrealizowane w postaci prac przejściowych i dyplomowych. Pytania egzaminacyjne bądź prace projektowe w niewystarczający sposób weryfikują zwłaszcza umiejętności analityczne czy też umiejętności przygotowania prac pisemnych. Zaobserwowano niski poziom analitycznych części niektórych prac projektowych i dyplomowych. W pracach pisemnych (egzaminach i projektach zaliczeniowych, prezentacjach, pracach przejściowych) większy nacisk jest postawiony na wiedzę niż umiejętności analizy i wnioskowania niezbędne dla absolwenta kierunku *zarządzanie*, mimo, że takie treści są wskazywane w kartach programowych przedmiotów.

W kartach programowych przedmiotów podane są pełne kryteria oceny efektów kształcenia. Niestety, sprawdzone prace zaliczeniowe nie zawierają już tak szczegółowych danych na temat tego co student naprawdę umie i dlatego wystawiono określoną ocenę. Weryfikacja efektów za pomocą prac przejściowych i dyplomowych wymaga analizy i refleksji. W opinii studentów weryfikacja osiągniętych etapowych efektów kształcenia odbywa się w sposób obiektywny.

2.4) Uczelnia prowadzi badania losów absolwentów. Do roku 2012 prowadzono w tym celu badanie ankietowe, a w kolejnych latach badania losów absolwentów prowadzone są we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnowie. Obejmują one swoim zasięgiem osoby, które zarejestrowały się w urzędzie pracy jako bezrobotne, pomijając przy tym osoby już zatrudnione, których sytuacja mogła się zmienić po ukończeniu studiów. Z badań wynika, że w roku 2012 w PUP zarejestrowało się 16,8%, a w 2013 r. 14,7% absolwentów kierunku

zarządzanie. W rozmowie z pełnomocnikiem rektora ds. biura karier wskazano, że celowe jest uszczegółowienie prowadzonych badań a także rozszerzenie ich na osoby, które pracują, a tym samym nie rejestrują się w urzędzie pracy. Informacje uzyskane drogą badań opinii tych absolwentów kierunku, którzy już pracują (np. trzy lata od zakończenia studiów) mogłyby być efektywnie wykorzystywane do modyfikacji treści kształcenia na ocenianym kierunku. Efekty uzyskane z zakresu wiedzy i kompetencji są oceniane pozytywnie zarówno przez absolwentów jak i pracodawców, o czym informowali na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA przedstawiciele Rady Patronackiej. Zastanawiające jest natomiast stanowisko studentów (byli to wyłącznie studenci niestacjonarni, z których większość jednak pracuje), którzy stwierdzili, że zakładane efekty są nieprzydatne na rynku pracy. W uchwale PKA z 2009 r. wskazano m.in. na niską jakość części prac dyplomowych, zwłaszcza magisterskich. Podczas obecnej wizytacji przeanalizowano tematykę prac magisterskich oraz licencjackich i stwierdzono, że jest ona zgodna z kanonem kierunku *zarządzanie*, a zwłaszcza z dyscyplinami, dla których określone zostały efekty kształcenia. Zespół Oceniający PKA pozytywnie odniósł się do działań naprawczych oraz podejmowanego przez MWSE w Tarnowie wysiłku na rzecz rozwoju kierunku, z zastrzeżeniem że występują pewne braki w procesie weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Jakość prac etapowych oraz prac licencjackich i magisterskich jest w wielu przypadkach nadal niska. Należy je ustawicznie doskonalić, wykorzystując m.in. zalecenia zawarte w *Raporcie z wizytacji*.

Kryterium 3. Program studiów umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Program kształcenia na kierunku *zarządzanie* obowiązujący od 27.09.2014 r. obejmuje treści dostosowane do założonych efektów kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych (zatwierdzony przez Senat Uczelni). Studia realizowane są w profilu ogólnoakademickim, co widoczne jest zarówno w wymiarze praktyk, jak i tradycyjnych akademickich zajęciach. Wszystkie kierunkowe efekty kształcenia zadeklarowane przez Wydział Zarządzania i Turystyki dla kierunku *zarządzanie* zawierają odniesienia do konkretnych przedmiotów. Jest to widoczne w macierzy przyporządkowania przedstawionej przez Uczelnię. Pozwala to stwierdzić, że realizowany program kształcenia umożliwi osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

W programach kształcenia na studiach I i II stopnia na kierunku *zarządzanie* można wyróżnić kilka etapów szczegółowości przekazywanej wiedzy. Program studiów I stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych), składa się z następujących modułów: moduł treści podstawowych obejmujący takie przedmioty, jak: *Podstawy zarządzania, Teoria organizacji, Mikroekonomia, Podstawy finansów, Encyklopedia prawa, Prawo gospodarcze, Matematyka, Statystyka opisowa*; moduł przedmiotów praktycznych obejmujący takie przedmioty, jak: *Biznes plan, Firma symulacyjna – warsztaty, Praktyka, Seminarium dyplomowe, Systemy informatyczne w zarządzaniu, Technologia informacyjna, Zarządzanie projektami*; moduł przedmiotów do wyboru obejmujący zajęcia ogólnouczelniane (*Języki obce i Ochronę własności intelektualnej z etyką*); moduł treści kierunkowych obejmujący: *Badania marketingowe, Finanse przedsiębiorstwa, Marketing, Podstawy rachunkowości, Rachunkowość finansową, Systemy informatyczne w zarządzaniu, Zarządzanie jakością, Zarządzanie projektami i Zarządzanie zasobami ludzkimi* oraz moduł specjalnościowy, którego treści różnią się zależnie od specjalności.

Na studiach II stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych) program obejmuje analogiczne moduły, których zakres różni się jednak od modułów realizowanych na I stopniu studiów. Przedmioty do wyboru dla I i II stopnia obejmują wykłady w języku polskim i są zgodne z założonymi kierunkowymi efektami kształcenia. Lista przedmiotów do wyboru na I i II stopniu jest

jednak taka sama, co nie pozwala wskazać, które przedmioty reprezentują poziom I, a które II stopnia. Uczelnia wskazała jedynie, że przedmioty do wyboru realizowane na studiach I i II stopnia nie mogą się powtarzać. Lista przedmiotów do wyboru została przekazana ZO PKA. Wynika z niej, że oferta wykładów do wyboru jest bogata i zróżnicowana, warto jednak byłoby rozdzielić przedmioty wybieralne ze względu na poziom kształcenia. Na podstawie analizy dokumentacji, hospitacji zajęć oraz spotkań z Władzami Uczelni i Wydziału stwierdzono, że realizowany program kształcenia, posiada cechy programu elastycznego i umożliwi osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, zarówno w odniesieniu do całego kierunku, jak i poszczególnych specjalności. Ponadto można stwierdzić, że program studiów dla kierunku o profilu ogólnoakademickim na kierunku *zarządzanie* obejmuje moduły zajęć powiązane z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie *nauk ekonomicznych* służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych.

Plan studiów stacjonarnych I stopnia na kierunku *zarządzanie* obejmuje 1920-1930 godzin zajęć dydaktycznych (w zależności od specjalności). Na studiach niestacjonarnych liczba godzin zajęć dydaktycznych wynosi 1145-1160 (również w zależności od specjalności).

Studia II stopnia na kierunku *zarządzanie* prowadzone są w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym, trwają cztery semestry i kończą się uzyskaniem tytułu magistra. Plan studiów stacjonarnych II stopnia na kierunku *zarządzanie* obejmuje 900 godzin zajęć dydaktycznych, natomiast na studiach niestacjonarnych zajęcia dydaktyczne obejmują 550 godzin.

Obecnie Uczelnia, ze względu na małe zainteresowanie kandydatów, nie prowadzi kształcenia w trybie stacjonarnym dla studiów I i II stopnia na kierunku *zarządzanie*.

Na ocenianym kierunku nie wykorzystuje się formy kształcenia na odległość.

Analiza kart programowych realizowanych przedmiotów na ocenianym kierunku studiów wskazuje na właściwy dobór treści oraz właściwą formę zajęć oraz zestaw literatury. Jednak pewne wątpliwości wymagają refleksji, na przykład program przedmiotu *Zarządzanie informacją w przedsiębiorstwie*, którego treści nie do końca właściwie ujmują problematykę zarządzania informacją. Ponadto treści te mają charakter teoretyczny, zajęcia ćwiczeniowe prowadzone są jak wykład, który zresztą jest wskazany jako forma dydaktyczna zapisana w sylabusie: *wykład urozmaicony tabelami i wykresami*. Na tym potrzebnym i ciekawym przedmiocie studenci nie nabywają żadnych umiejętności praktycznego zarządzania informacją w przedsiębiorstwie ani kojarzenia ze sobą źródeł i miejsc przechowywania informacji, co jest istotą przedmiotu. Podobnie na przedmiotach *Statystyka opisowa* i *Statystyka matematyczna* należałoby uczyć studentów wykorzystania istniejących zasobów informatycznych, choćby MS Excel w celu usprawnienia obliczeń statystycznych.

Konieczne jest podjęcie działań dostosowujących treści i formy dydaktyczne do tematów poszczególnych przedmiotów.

Liczba punktów ECTS konieczna do uzyskania kwalifikacji I stopnia (na studiach stacjonarnych oraz niestacjonarnych) wynosi nie mniej niż 180, a do uzyskania kwalifikacji II stopnia (w przypadku obu form studiów) wynosi co najmniej 120.

Na ocenianym kierunku liczba punktów ECTS jest równa 188 dla studiów I stopnia i 120 dla studiów II stopnia. Według planu studiów łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela – na studiach I stopnia stacjonarnych wynosi 90 pkt. ECTS, na studiach niestacjonarnych – 67 pkt. ECTS. Na studiach II stopnia wielkości te wynoszą odpowiednio – studia stacjonarne – 60 pkt., studia niestacjonarne – 38 pkt. Struktura programu studiów wyrażona za pomocą punktów ECTS jest zasadniczo prawidłowa. Obejmuje ona treści podstawowe i kierunkowe, do których zaliczono moduły kształcenia związane z dyscypliną nauk o zarządzaniu, ekonomii i finansów. Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach tego zakresu, wynosi: 70 dla studiów stacjonarnych i 75 dla niestacjonarnych. Ponadto w kategoriach treści specjalnościowych znalazły

się moduły kształcenia związane bezpośrednio ze specyfiką realizowanej przez studenta specjalności. Treściom tym przypisano od 20 do 24 punktów ECTS, w zależności od specjalności. Do zbioru zajęć o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych i projektowych, zaliczono moduły kształtujące w najszerszym wymiarze umiejętności praktyczne, takie jak: seminarium dyplomowe, praktyka, moduły IT, zarządzanie projektami, biznes plan czy firma symulacyjna. Liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w tym obszarze wynosi od 33 do 39, w zależności od specjalności i formy studiów. Puli zajęć ogólnouczeniowych przypisano odpowiednio 27 punktów ECTS przy studiach stacjonarnych i 21 przy niestacjonarnych. W ramach programu studiów umożliwia się studentowi wybór modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS. Minimalna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w tym zakresie wynosi 84 dla studiów stacjonarnych i 68 dla studiów niestacjonarnych. Do zbioru zajęć podlegających wyborowi studenta zaliczono języki obce i przedmioty do wyboru o charakterze zajęć ogólnouczeniowych. Należy podkreślić, że przedmioty do wyboru są realizowane już od trzeciego semestru kształcenia i w znacznej części są one prowadzone przez wysoko wyspecjalizowanych wykładowców – praktyków. Pewnym brakiem w stosunku do wymogów określonych w obowiązującym Rozporządzeniu MNiSW z dnia 5 października 2011 r. oraz w nowym Rozporządzeniu z dnia 3 października 2014 r. w *sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* jest fakt, że program studiów na ocenianym kierunku nie obejmuje modułu kształcenia związanego z wychowaniem fizycznym. W związku z tym, że element ten stanowi niezbędną część programu studiów należy uzupełnić realizowany program kształcenia o godziny wychowania fizycznego i odpowiadającą im minimalną liczbę punktów ECTS. Zespół Oceniający zwrócił ponadto uwagę na to, że liczba punktów ECTS w poszczególnych semestrach nie wynosi 30, a w kilku semestrach sięga 32. Dotyczy to studiów I stopnia. Należy to odpowiednio skorygować, utrzymując równomierne obciążenie pracą na poziomie 30 punktów ECTS, tak żeby na studiach pierwszego stopnia umożliwić uzyskanie 180 ECTS, a na studiach drugiego stopnia 120 ECTS..

Sekwencja modułów i przedmiotów przewidziana w planie studiów pierwszego stopnia jest prawidłowa. W pierwszym semestrze realizowane są przedmioty przygotowujące podstawy dalszego kształcenia, jak: *Mikroekonomia, Encyklopedia prawa, Matematyka, Technologie informacyjne*. W semestrze drugim realizowany jest blok przedmiotów podstawowych, a w trzecim dalsze przedmioty podstawowe i kierunkowe. W semestrze czwartym realizowane są kolejne przedmioty kierunkowe. Do treści kierunkowych zaliczono: *Badania marketingowe, Finanse przedsiębiorstwa, Marketing, Podstawy rachunkowości, Rachunkowość finansowa, Systemy informatyczne w zarządzaniu, Zarządzanie jakością, Zarządzanie projektami i Zarządzanie zasobami ludzkimi*. Przedmioty do wyboru rozłożone są w ostatnich trzech semestrach studiów, podobnie jak przedmioty specjalnościowe. Przez ostatnie trzy semestry prowadzone jest również seminarium dyplomowe. Taki rozkład modułów i przedmiotów, przy uwzględnieniu powiązań treści występujących między nimi należy uznać za prawidłowy.

W programie kształcenia wyodrębniono przedmioty specjalnościowe dla każdej ze specjalności zarówno na pierwszym, jak i na drugi stopniu.

Na studiach drugiego stopnia przedmioty podstawowe i kierunkowe skoncentrowane są w dwóch pierwszych semestrach. Do treści kierunkowych wliczono: *Negocjacje w biznesie, Przedsiębiorczość, Rachunkowość zarządcza, Zarządzanie procesami i Zarządzanie strategiczne*. Przedmioty specjalnościowe i przedmioty do wyboru realizowane są w trzech ostatnich semestrach. Kolejność realizacji poszczególnych przedmiotów jest zasadna i uwzględnia powiązania występujących pomiędzy nimi.

Program kształcenia w profilu ogólnoakademickim na studiach pierwszego przewiduje praktykę zawodową w wymiarze 3 tygodni (łącznie 120 godzin). Natomiast studenci studiów drugiego stopnia nie odbywają praktyk zawodowych (studia realizowane są w profilu ogólnoakademickim).

Praktyka stanowi niezbędny element składowy przyjętej koncepcji kształcenia kierunku *zarządzanie*. Kwestie organizacji i zaliczania praktyk zawodowych zostały określone w Zarządzeniu Rektora MWSE w Tarnowie z 15.09.2014 r. dotyczącym wprowadzenia regulaminu praktyk na kierunku *zarządzanie*. Regulamin określa cele praktyk, nadzór nad ich odbywaniem, warunki zaliczenia oraz zasady hospitacji. Akt ten został opublikowany na stronie internetowej Uczelni, przez co zapewniono studentom możliwość łatwego zapoznania się z tymi ustaleniami. Podkreślić należy, że dokumentacja dotycząca zasad realizacji praktyk studenckich została opracowana w sposób rzetelny i kompleksowy.

Głównymi celami praktyki jest: zapoznanie się z procesem zarządzania w podmiotach gospodarczych i instytucjach oraz zdobycie praktycznych umiejętności w wykonywaniu pracy na określonym stanowisku, nabycie umiejętności znajdowania materiałów źródłowych z zakresu różnych obszarów funkcjonowania organizacji, rozumienia ich i poddawania analizie, posługiwanie się językiem specjalistycznym z zakresu zarządzania, zapoznanie się z aspektami psychosocjologicznymi i etycznymi związanymi z dyscypliną pracy, odpowiedzialnością, kształtowaniem relacji interpersonalnych oraz zachowań organizacyjnych, diagnoza własnych możliwości na rynku pracy, a także nawiązanie kontaktów zawodowych, umożliwiających wykorzystanie ich w momencie przygotowania pracy dyplomowej oraz poszukiwania pracy. Studenci mogą odbywać praktykę w przedsiębiorstwach, instytucjach oraz jednostkach administracji rządowej i samorządowej, adekwatnie do realizowanych specjalności. W uzasadnionych przypadkach miejscem odbywania praktyki mogą być również jednostki organizacyjne Uczelni. Studenci mogą korzystać z oferty praktyk przygotowanej przez Pełnomocnika Rektora ds. Biura Karier i Współpracy z Pracodawcami. Studenci kierunku *zarządzanie* odbywają praktykę według następującego schematu: studenci studiów stacjonarnych I stopnia odbywają praktykę w okresie wakacyjnym po zakończeniu IV semestru studiów w wymiarze 3 tygodni. Punkty ECTS wliczane są po zakończeniu kursu specjalnościowego do semestru VI; studenci studiów niestacjonarnych I stopnia odbywają praktykę w okresie studiowania trzech ostatnich semestrów (tj. w trakcie semestrów IV, V, VI) w wymiarze 3 tygodni. Punkty ECTS wliczane są po zakończeniu kursu specjalnościowego do semestru VI. Studenci studiów niestacjonarnych mogą mieć część praktyki zaliczoną na podstawie wykonywanej pracy zawodowej o ile zakres obowiązków odpowiada realizacji celu praktyki.

Koordinatorem spraw związanych z organizacją i przebiegiem praktyk jest dziekan lub prodziekan, który sprawuje nadzór merytoryczny i organizacyjny nad przygotowaniem i przebiegiem praktyk oraz jej zaliczaniem. Opieką i nadzorem dydaktycznym nad praktykami zajmują się powołani przez dziekana opiekunowie praktyk. Do zadań opiekunów praktyk należy również akceptacja indywidualnego planu praktyki, udzielanie wskazówek metodycznych dotyczących sposobu realizacji programu praktyki, ocena osiągniętych przez studenta efektów i zatwierdzenie odbycia praktyki. Można stwierdzić, że program praktyk jest zbieżny z celami i efektami kształcenia określonymi dla praktyk. system kontroli i zaliczania praktyk uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych, objętym 120 godzinami praktyk.

Za zaliczenie praktyk Uczelnia przyznaje punkty ECTS, co należy ocenić pozytywnie, ponieważ nakład pracy studenta w czasie obowiązkowych praktyk ma odzwierciedlenie w przyznanych punktach. Studenci samodzielnie poszukują miejsc, w których mogą realizować praktyki. W przypadku gdy student ma problem ze znalezieniem odpowiedniego miejsca, pomoc zapewnia mu Biuro Karier. Przed rozpoczęciem praktyki student zobowiązany jest dostarczyć umowę o przyjęciu na praktykę podpisaną przez przedstawiciela jednostki przyjmującej. Już więc, na tym etapie Dziekan może zweryfikować poprawność doboru instytucji, w których student będzie odbywać praktyki, co należy ocenić pozytywnie.

Skierowania na praktyki studenckie koordynuje opiekun praktyk. Jak potwierdzili studenci, Uczelnia dba o to, żeby miejsce realizowania praktyk odpowiadało kierunkowi studiów. Weryfikacji uzyskanych na praktykach efektów kształcenia dokonuje Dziekan Wydziału, który na podstawie przedstawionego przez studenta dzienniczka praktyk wraz z oceną i opinią wystawioną przez zakładowego opiekuna praktyk oraz zaświadczenia o odbyciu praktyki, dokonuje

ostatecznego zaliczenia. Dzięki obowiązkowi codziennego wpisywania do dzienniczka wykonywanych czynności, Dziekan nie ma trudności w zweryfikowaniu czy student w rzeczywistości zrealizował przypisane do praktyk efekty kształcenia, co ocenia się pozytywnie.

Dla studentów łączących studia z pracą zawodową, Uczelnia przewidziała możliwość zaliczenia praktyk na podstawie zaświadczenia z zakładu pracy lub oświadczenia o prowadzeniu własnej działalności gospodarczej. Zgodnie z Regulaminem, wykonywana praca zawodowa musi być powiązana ze studiowanym kierunkiem. Studenci niestacjonarni bardzo często korzystają z tej możliwości. Przyjęte rozwiązania pozwalają weryfikować zakładane efekty, a system kontroli praktyk można uznać za wystarczający.

Podczas spotkania z Radą Patronacką Uczelni stwierdzono, że samorząd lokalny jest największym pracodawcą na terenie Tarnowa i okolic. Zatrudnia on znaczną liczbę absolwentów ocenianego kierunku MWSE w Tarnowie. Pozytywnie wyrażają się o absolwentach, którzy posiadają wykształcone kompetencje społeczne. Ponadto w Tarnowie rozwija się klastery i specjalna strefa ekonomiczna, związana pierwotnie z przemysłem chemicznym, a obecnie rozszerzona na inne branże. Jest to szansa na pozyskanie pracy dla absolwentów MWSE w tym absolwentów ocenianego kierunku. W ościennych gminach także organizowane są specjalne strefy ekonomiczne. Wskazano, że pozyskanie pracy w dużej mierze zależy od cech osobowych absolwenta. Pracodawcy mają pomysły na projekty badawcze dla studentów kierunku *zarządzanie*, ale dotychczas jeszcze nie zgłaszali w Uczelni tego rodzaju potrzeb. Pracodawcy wskazywali na potrzebę wzmocnienia potencjału uczelni w zakresie znajomości języka obcego przez absolwentów, kompetencji społecznych, w tym gotowości do angażowania się w rozwiązywanie problemów społecznych i ekonomicznych przedsiębiorstw, znajomości instytucji publicznych w tym samorządu oraz znajomości kodeksu spółek handlowych.

Obecnie Uczelnia nie realizuje studiów dla kierunku *zarządzanie* w formie studiów stacjonarnych, nie można więc ocenić obowiązującej organizacji i planu zajęć dla tej formy studiów. Zajęcia na studiach niestacjonarnych są organizowane w ramach zjazdów weekendowych tj. w piątki po południu, soboty i niedziele, co dwa tygodnie. Zajęcia odbywają się w blokach po 4-5 godzin każdy. Odpowiada to tradycyjnej organizacji studiów niestacjonarnych.

Praktyka stanowi integralną część planu studiów i programu kształcenia na ocenianym kierunku na studiach I stopnia i jest potrzebna dla osiągnięcia zakładanych efektów umiejętności.

Formy realizacji zajęć kierunku *zarządzanie* w profilu ogólnoakademickim są właściwe i obejmują: wykłady, ćwiczenia, zajęcia laboratoryjne i projektowe. Zajęcia, których celem jest wykształcenie umiejętności, jak np.: *Technologie informacyjne* czy *Systemy informatyczne w zarządzaniu* prowadzone są w postaci ćwiczeń. Dobrym uzupełnieniem zestawu form zajęć są praktyki zawodowe.

Harmonogram zjazdów, w celu dostosowania go do potrzeb studentów, ustalany jest w porozumieniu z samorządem studenckim, co ocenia się pozytywnie. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci potwierdzili, że plan zajęć jest ułożony poprawnie i przewiduje pół godzinną przerwę obiadową. Studenci podkreślili też, że plan zajęć nie ulega częstym zmianom. Natomiast zajęcia ułożone są w skondensowany sposób wykluczający możliwość wystąpienia tzw. „okienek”.

Zasady i warunki indywidualizacji procesu kształcenia określono w *Regulaminie studiów*. Student może studiować według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia (IPSPK) po zaliczeniu drugiego semestru na studiach I i II stopnia, jeśli wyróżnia się postępami w nauce. Według IPSPK mogą również studiować studenci zakwalifikowani na semestralne lub roczne wyjazdy zagraniczne oraz studenci zagraniczni na zajęciach realizowanych w Uczelni w języku obcym w ramach programów partnerskich. Studia według IPSPK polegają na poszerzeniu obowiązującego wszystkich studentów programu kształcenia o dodatkowe przedmioty, o wybraną specjalność lub na przyjęciu odrębnego programu kształcenia specjalności, a także na możliwości realizowania programu kształcenia w innej niż przyjęta kolejności chronologicznej. Decyzję o

rozpoczęciu studiów według IPSPK podejmuje dziekan na pisemny wniosek studenta. Dziekan ustala zasady i tryb studiowania według IPSPK oraz wyznacza opiekuna spośród pracowników naukowych Uczelni. Opiekun ustala i opiniuje plan studiów i program kształcenia, definiuje obowiązki studenta w zakresie uczestnictwa na zajęciach oraz terminy składania zaliczeń i egzaminów.

Studenci mogą również studiować według indywidualnej organizacji studiów (IOS), która polega na realizowaniu obowiązującego na danym kierunku planu studiów i programu kształcenia w ramach ustalonego indywidualnie harmonogramu zajęć i sesji egzaminacyjnej. Z możliwości tej mogą skorzystać studenci niepełnosprawni, z orzeczonym złym stanem zdrowia, studiujący na dodatkowym kierunku, specjalności, zakwalifikowani na praktyki i wyjazdy zagraniczne realizowane w ramach studiów oraz z powodu innych ważnych przyczyn, uznanych przez dziekana. Jako dodatkowe formy indywidualizacji procesu kształcenia Uczelnia wskazuje także możliwość dokonywania przez studentów wyboru specjalności, wyboru promotora pracy dyplomowej, realizacji części zajęć w języku obcym, a także możliwość wyboru miejsca praktyki zawodowej.

Uczelnia zapewnia zatem możliwości indywidualizacji kształcenia na kierunku *zarządzanie* dla osób szczególnie uzdolnionych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz pragnących poszerzyć swoje kwalifikacje zawodowe, jednak korzystanie z tej oferty jest znikome. Podsumowując, uregulowanie indywidualizacji toku studiów należy ocenić jako całościowe i zrozumiałe dla studenta.

Jednak zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z zespołem wizytującym możliwości indywidualizacji studiów nie są przez nich wykorzystywane. Studenci nie spotkali się z przykładem osoby korzystającej z indywidualnego planu studiów i programu kształcenia. Studenci wyróżniający się nie są też obejmowani indywidualną opieką naukową ze strony nauczycieli akademickich.

Studenci na ocenianym kierunku studiów realizują swoje uprawnienie do 30% zajęć do wyboru przewidzianych przez program kształcenia poprzez wybór specjalności oraz prawo do wyboru dwóch przedmiotów fakultatywnych na rok akademicki. Uczelnia pomimo zmniejszającej się liczby studentów w rzeczywistości prowadzi wszystkie specjalności, które oferuje przy rekrutacji. W ocenie studentów przyjęty model programów studiów w sposób wystarczający spełnia ich uprawnienia do indywidualizacji procesu kształcenia.

Ze względu na dużą liczbę studentów niepełnosprawnych studiujących na MWSE, utworzona została specjalna jednostka administracyjna – Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych. Oferuje ono wsparcie studentom w zakresie dostosowania organizacyjnego i właściwej realizacji procesu dydaktycznego uwzględniającej szczególne potrzeby osób niepełnosprawnych, co należy ocenić pozytywnie. Biuro zajmuje się także dostosowaniem formy egzaminów i zaliczeń do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Ważną częścią działalności Biura jest zapewnianie studentom pomocy w pozyskiwaniu specjalistycznego sprzętu, który pomaga im w zdobywaniu wiedzy na studiach. Biuro odnosi wiele sukcesów, dzięki którym studenci z niepełnosprawnością mogą studiować w komfortowych warunkach. Należy podkreślić, że Biuro zapewnia też studentom niepełnosprawnym bezpłatne konsultacje psychologiczne.

3.2)

Przyjęte dla kierunku *zarządzanie* efekty kształcenia przedstawiono w formie matrycy efektów kierunkowych oraz odniesiono do modułowych, przedmiotowych efektów kształcenia. Obejmują one wszystkie wymagane elementy – efekty wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Treści programowe przedstawione w sylabusach przedmiotów są właściwe dla tych przedmiotów i wystarczająco powiązane z zakładanymi, przedmiotowymi celami i efektami kształcenia. Formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość. Zakładanym efektem kształcenia towarzyszy wskazanie treści kształcenia realizowanych w ramach przedmiotu z określeniem liczby godzin poświęconych na realizację każdego tematu. Liczba godzin zajęć i pracy własnej studenta oraz przewidziane dla poszczególnych przedmiotów metody dydaktyczne i system weryfikacji

etapowych osiągnięć studenta są dostosowane do charakteru poszczególnych przedmiotów i przyjętych celów kształcenia. Pewne zastrzeżenia budzi przypisywanie punktów ECTS do poszczególnych form pracy studenta. Dla przykładu w przedmiocie *Finanse publiczne* na *case study* przeznaczono pięć godzin pracy, co jest zdecydowanie za mało dla tej formy pracy. W programie studiów brak jest zajęć z wychowania fizycznego.

W 2009 r. i 2010 r. PKA nie zgłaszała zastrzeżeń do programu kształcenia na kierunku *zarządzanie* realizowanym w Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej w Tarnowie.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego w pełni **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

3.1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta na kierunku *zarządzanie*. Przyjęty program kształcenia, posiada cechy programu elastycznego i zapewnia warunki umożliwiające osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, zarówno w odniesieniu do całego kierunku jak i do poszczególnych specjalności. Czas trwania kształcenia jest prawidłowy. Zastrzeżenia ZO wzbudził brak modułu zajęć z *wychowania fizycznego* oraz niektóre przyporządkowania punktów ECTS, a także niedostosowanie treści lub form dydaktycznych w niektórych przedmiotach do założonych celów. Wskazane jest bardziej wnikliwe określenie zakładanych efektów specjalnościowych. Sekwencja modułów i przedmiotów przewidziana w planie studiów pierwszego i drugiego stopnia jest prawidłowa. Program kształcenia przewiduje praktykę zawodową w wymiarze 120 godzin na studiach pierwszego stopnia. Uczelnia zapewnia możliwości indywidualizacji kształcenia na kierunku *zarządzanie* dla osób szczególnie uzdolnionych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz pragnących poszerzyć swoje kwalifikacje zawodowe.

Studenci pozytywnie ocenili konstrukcję planu zajęć, w tym także prawidłowo organizowane praktyki. W sposób kompleksowy weryfikowane są w opinii studentów efekty kształcenia uzyskiwane na praktykach. Studenci kierunku mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia, jednak niewielu z niej korzysta. Na wyróżniającą ocenę zasługuje system indywidualnej opieki dydaktycznej nad studentami niepełnosprawnymi.

3.2) Modułowe efekty kształcenia obejmują wszystkie elementy (wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne), a treści programowe przedstawione w sylabusach przedmiotów są właściwe dla tych przedmiotów. Formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość z zastrzeżeniem dotyczącym przyporządkowaniu niektórych punktów ECTS.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Zajęcia na ocenianym kierunku prowadzi 17 osób wchodzących w skład minimum kadrowego i 13 osób spoza minimum. W tym 30-osobowym zespole 9 osób legitymuje się stopniem doktora habilitowanego lub tytułem naukowym oraz 12 osób stopniem doktora. Tylko troje doktorów (wszyscy spoza minimum kadrowego) nie reprezentuje dyscyplin naukowych, na których oparto efekty kształcenia. Kadra dydaktyczna jest wystarczająco liczna i ma odpowiednio wysokie oraz różnorodne kwalifikacje zapewniające osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia kierunku *zarządzanie*.

4.2)

Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego są zatrudnione na zasadzie umowy o pracę i – poza jednym wyjątkiem – Uczelnia jest ich podstawowym miejscem pracy. Wszyscy posiadają odpowiednie kwalifikacje potwierdzone dorobkiem naukowym z zakresu jednej lub kilku dyscyplin, na jakich oparto opis efektów kształcenia, a w przypadku jednej osoby ze stopniem doktora także umiejętności wynikające z doświadczenia zawodowego.

Do minimum kadrowego studiów I stopnia zaliczono 8 osób z tytułami naukowymi lub stopniami doktora habilitowanego i 9 osób ze stopniami doktora, a do minimum kadrowego studiów II stopnia 8 osób z tytułami naukowymi lub stopniami doktora habilitowanego i 8 osób ze stopniami doktora.

Obszar kształcenia ocenianego kierunku odnoszony jest do obszaru *nauk społecznych* w dziedzinie nauk ekonomicznych, a efekty kształcenia powiązane z dyscyplinami: *nauki o zarządzaniu, ekonomia i finanse*. Na 17 osób zaliczonych do minimum kadrowego 15 posiada stopnie lub tytuły naukowe z dziedziny *nauk ekonomicznych*. Dorobek naukowy każdej osoby zaliczonej do minimum kadrowego należy w całości lub w części do jednej lub kilku wymienionych dyscyplin naukowych. Każda z wymienionych dyscyplin jest w tym dorobku należycie reprezentowana i poparta publikacjami.

Merytoryczne i ilościowe wymogi minimum kadrowego dla obu poziomów studiów kierunku *zarządzanie* są spełnione.

Wymagania **§8 ust. 1, pkt. 2 lit. d**, rozporządzenia MNiSW z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), stanowiące, że „Podstawowa jednostka organizacyjna uczelni może prowadzić studia (...) studia drugiego stopnia, (...), jeżeli jednostka ta spełnia wymagania dotyczące minimalnej liczby i kwalifikacji nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego kierunku studiów, zwanego dalej „minimum kadrowym”, przy czym do minimum kadrowego dla studiów drugiego stopnia (...) zalicza nauczycieli akademickich, dla których uczelnia, w skład której wchodzi ta jednostka, jest podstawowym miejscem pracy, lub nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni (...)”, zostały spełnione.

Spełnione jest również wymaganie **§12 ust. 1** powyższego rozporządzenia stanowiącego, że „Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy lub artystyczny w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku.”

Zostały także spełnione wymagania **§13 ust. 1** tego rozporządzenia „Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru studiów.” oraz **§13 ust. 2** „Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej „30 godzin zajęć dydaktycznych - w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego (...)” i „60 godzin zajęć dydaktycznych - w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia”.

Zgodnie z **§14 ust. 1** powyższego rozporządzenia „Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora”, z oraz zgodnie z **§15 ust. 1** Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające uznać deklarowane tytuły i stopnie naukowe. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Należy stwierdzić, że wymagania formalne minimum kadrowego kierunku *zarządzanie* dla studiów pierwszego i drugiego stopnia, określone w rozporządzeniu MNiSW z dnia 9 października 2014 r., zostały spełnione.

W celu oceny stabilności minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów dokonano analizy zaliczenia do tego minimum nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku akademickim: 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014. Nieprzerwanie przez wskazane lata akademickie w grupie ośmiu samodzielnych nauczycieli akademickich wszystkie osoby są zatrudnione i zaliczone do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów, a w grupie dziewięciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora sześć osób jest zatrudnionych i zaliczonych do tego minimum przez Uczelnię. Na podstawie powyższych informacji stwierdzono, iż kadra ocenianego kierunku studiów jest stabilna.

Jednak dwie osoby z minimum kadrowego (ze stopniami doktora) były w styczniu 2015 r. w okresie wypowiedzenia umowy o pracę. Także wiek niektórych osób z grupy samodzielnych pracowników nauki (jedna ma 90 lat, dwie po 88 lat, jedna 80 lat, i dwie 74-76 lat) nie zapewnia stabilności minimum kadrowego w dłuższym okresie.

Stosunek nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku *zarządzanie* spełnia obowiązujące wymagania formalne ponieważ wynosi około 1:29 (aktualna liczba studentów 492).

Zajęcia, z nielicznymi wyjątkami, są obsadzone poprawnie. Efekty kształcenia, jakie mają być osiągnięte w ramach poszczególnych przedmiotów, dobrze wiążą się z dyscyplinami naukowymi i charakterem dorobku naukowego poszczególnych nauczycieli akademickich. Nieprawidłowe wyjątki to: 8 wykładów prowadzonych przez osoby bez stopni naukowych, z których szczególnie zwracają uwagę takie, jak: *budżetowanie i planowanie finansowe, metody diagnostyczne i decyzyjne w procesie zarządzania, analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie, finanse przedsiębiorstwa*. Ponadto kilka osób ze stopniem doktora, a nawet z tytułami naukowymi prowadzi zajęcia (wykłady) o zbyt różnorodnej tematyce, często niezwiązanej z ich dorobkiem naukowym, np.:

- profesor zajmujący się rozwojem regionalnym, agrobiznesem i turystyką wiejską wyklada *mikroekonomię*,
- doktor zajmujący się zarządzaniem nieruchomościami i zarządzaniem ryzykiem wyklada *Quality Management*,
- doktor zajmujący się nadzorem korporacyjnym wyklada *finanse publiczne, studium wykonalności procesów inwestycyjnych, budżetowanie jednostek samorządu terytorialnego, zarządzanie procesami i zarządzanie jakością*,
- doktor zajmujący się przede wszystkim problemami telekomunikacji, w tym problematyką strategii, koncentracji, regulacji i innowacjami wyklada *makroekonomię, rynek pracy i politykę zatrudnienia, transformację gospodarczą w Polsce, wybrane zagadnienia współczesnej ekonomii, administrację publiczną i służbę cywilną, kryzys w Polsce i na świecie, rynek pracy w Polsce i UE*.

W Uczelni na ocenianym kierunku nie wykorzystuje się formy kształcenia na odległość

Załącznik nr 6 . Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Hospitowane zajęcia w większości były prowadzone dobrze lub poprawnie. W odniesieniu do dwóch przedmiotów (na sześć hospitowanych) sformułowano zastrzeżenia, które można traktować jako wyjątki wynikające z faktu, że wykładowca bądź osoba prowadząca ćwiczenia ograniczała się podczas zajęć do odczytywania wyświetlanych tekstów albo dyktowania studentom

treści wykładu. System zapewnienia jakości kształcenia powinien zapewnić wyeliminowanie zauważonych nieprawidłowości.

4.3).

Procedury doboru kadr nie są w Uczelni wyraźnie opisane i upowszechnione. Działalność ta jest scentralizowana. Opiera się na indywidualnych poszukiwaniach (dotyczy zwłaszcza profesorów) lub rozpatrywaniu składanych podań. Dotyczy to zwłaszcza osób, których przewody doktorskie były wspierane przez Uczelnię. Opinie o dorobku naukowym i praktycznym oraz o przydatności do realizacji programów formułuje Dziekan, a warunki zatrudnienia ustala ostatecznie i decyduje Kanclerz.

Oceny pracowników są prowadzone komisyjnie i mają być powtarzane co dwa lata. Ich zasady są opisane w odpowiednim regulaminie. Są to oceny wielokryterialne, obejmują działalność naukową, dydaktyczną, organizacyjną i kształcenie kadr naukowych. W szczególności mogą wywoływać pewne zastrzeżenia, takie elementy ocen, jak maksymalna liczba punktów za opinię studencką wynikającą z ankiet oceniających jakość zajęć jest siedmiokrotnie niższa od maksymalnej liczby punktów za liczbę godzin zajęć dydaktycznych i stanowi zaledwie około 3% maksymalnej liczby punktów za działalność dydaktyczną.

Środki na zadania badawcze objęte planem związanym z finansowaniem utrzymania potencjału badawczego z dotacji przedmiotowej są przyznawane pracownikom naukowo-dydaktycznym uczestniczącym w badaniach i mogą być wykorzystane na dofinansowanie publikacji, opłacenie udziałów w konferencjach naukowych oraz zakup sprzętu komputerowego. Reguluje to uchwała Senatu. W Uczelni dotychczas przyznano jedno stypendium doktorskie, ale zasady w tym wypadku nie są jasne i powszechnie znane.

Uczelnia współpracuje zwłaszcza z Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie, gdzie przeprowadza się większość przewodów doktorskich osób związanych z kierunkiem *zarządzanie*. Podstawą tej współpracy są powiązania kadrowe.

Z rozmów na spotkaniu z kadrą prowadzącą zajęcia na kierunku *zarządzanie* wynika, że wiedza pracowników naukowo-dydaktycznych o możliwościach i zasadach wspierania działalności naukowej przez uczelnię nie jest powszechna, a ponadto jest zróżnicowana. Pracownicy nie potrafili określić wpływu oceny kierownika katedry o poziomie naukowym badań pracownika bądź zespołu na możliwości dofinansowania prowadzonych badań. Jednak kilka osób potwierdziło korzystanie z takiego wsparcia.

W raporcie powizytacyjnym poprzedniej oceny programowej nie było uwag dotyczących rozwoju potencjału kadrowego Wydziału.

Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji pozwala osiągać założone efekty kształcenia i realizować program studiów. Kadra dydaktyczna jest wystarczająco liczna i ma odpowiednio wysokie oraz różnorodne kwalifikacje zapewniające osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia na kierunku *zarządzanie*.

4.2) Ilościowe wymagania formalno – prawne rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.1370) dotyczące minimum

kadrowego zostały spełnione. Minimum kadrowe z punktu widzenia kompetencji merytorycznych dla kierunku *zarządzanie* w profilu ogólnoakademickim jest również spełnione.

Stabilność minimum kadrowego kierunku jest jednak niepewna. Pracownicy dydaktyczni, szczególnie zaliczeni do minimum kadrowego, mają właściwe kwalifikacje, lecz w niektórych przypadkach obsada zajęć nie jest wystarczająco powiązana z kwalifikacjami osób prowadzących.

4.3) Polityka kadrowa Uczelni wydaje się skuteczna, ale w odniesieniu do niektórych decyzji nie jest przejrzysta.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę, infrastrukturę dydaktyczną, niezbędną do osiągnięcia efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym częściowo także potrzeby osób niepełnosprawnych w salach dydaktycznych.

Uczelnia posiada dwa własne budynki, w których realizowane są zajęcia dydaktyczne, ale korzysta także z pomieszczeń wynajętych. Łącznie w 12 salach wykładowych, 25 ćwiczeniowych i 5 pracowniach komputerowych jest około 1950 miejsc dla studentów. W salach są białe tablice, projektory multimedialne, ekrany, komputery przenośne. Niektóre sale wykładowe są klimatyzowane. W laboratoriach komputerowych są odpowiednie zestawy komputerowe z dostępem do sieci, oprogramowanie typu *Office* oraz do zajęć z programowania (system finansowo-księgowy, system zarządzania biurem turystycznym i system rezerwacji). W budynkach własnych zapewniono dostęp do Internetu bezprzewodowego. Niestety wizytowane sale wynajmowane w innych budynkach nie spełniały tych warunków (np. klasy szkolne bez wyposażenia multimedialnego).

Biblioteka ma wystarczające zasoby: 23,5 tys. woluminów zwartych ze znacznym udziałem tytułów związanych z zarządzaniem, w tym zeszyty naukowe kilku niepublicznych uczelni ekonomicznych, 2 tys. czasopism, 600 jednostek zbiorów specjalnych, 37 prenumerowanych tytułów czasopism, w tym 6 ściśle związanych z zarządzaniem. Jest też czytelnia z 16 miejscami i 8 stanowiskami komputerowymi z dostępem do Internetu, baz elektronicznych (*Scopus, Wiley-Blackwell, Elsevier, Springer, Web of Knowledge, Ibuk Libra*), Wirtualnej Biblioteki Nauki (możliwy dostęp także z komputerów domowych) i katalogu. Biblioteka jest czynna przez 6 dni w tygodniu.

Własna infrastruktura dydaktyczna w stosunku do obecnej liczby studentów jest dość szczupła, ale systematycznie prowadzone są prace na rzecz jej rozszerzenia i utrzymania w dobrym stanie. Ponadto zmniejsza się liczba kandydatów przyjmowanych na studia. Wydatki finansowe Uczelni na rzecz rozwoju infrastruktury dydaktycznej, w tym zbiorów biblioteki są adekwatne do jej możliwości finansowych i pozwalają na systematyczną poprawę stanu zasobów.

W opinii studentów infrastruktura dydaktyczna przeznaczona dla ocenianego kierunku studiów prezentuje dobry poziom. Studenci potwierdzili, że nie zdarzyła się sytuacja, w której w sali wykładowej byłaby zbyt mała liczba miejsc w stosunku do liczby zapisanych na zajęcia studentów. Sale wykładowe w większości są dobrze wyposażone, w niektórych znajduje się sprzęt audiowizualny, który wykorzystywany jest do wyświetlania prezentacji. Studenci ocenili stan techniczny budynków jako dobry i pozwalający w pełni na realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Uczelnia zapewnia dostęp do internetu bezprzewodowego, co pozytywnie oceniają studenci. Podniesiono jednak, że procedura uzyskania dostępu do internetu jest bardzo sformalizowana i czasochłonna. Studenci mogą uzyskać dostęp jedynie na jeden komputer (laptop), który był

wcześniej zarejestrowany. W związku z tym zaleca się zastosowanie systemu umożliwiającego łatwiejszy dostęp do internetu bezprzewodowego.

W opinii studentów biblioteka jest dobrze zaopatrzona w wymaganą na ocenianym kierunku literaturę przedmiotów. Studenci przygotowujący pracę dyplomową potwierdzili, że większość źródeł mogą znaleźć w uczelnianej bibliotece, co ocenia się pozytywnie. Na Uczelni działa system informatyczno-biblioteczny umożliwiający łatwe wyszukiwanie niezbędnych pozycji. Studenci zostali przeszkoleni i bardzo dobrze radzą sobie z jego obsługą. Godziny otwarcia biblioteki są dostosowane do potrzeb studentów również w czasie zjazdów studiów niestacjonarnych. Studenci pozytywnie odnieśli się do pracy pracownika biblioteki, który chętnie udziela pomocy w wyszukiwaniu odpowiednich pozycji.

Zadbano o udostępnienie studentom czytelni, która znajduje się przy bibliotece, w której liczba miejsc jest wystarczająca, a miejsca przeznaczone na czytelnię są dostosowane do pracy wymagającej skupienia i ciszy.

Oceniany kierunek realizowany jest w profilu ogólnoakademickim. Student uzyskuje także punkty ECTS za zajęcia o charakterze praktycznym (zajęcia laboratoryjne i projektowe) ponieważ kierunek *zarządzanie* jest kierunkiem typowo biznesowym. Bazę dydaktyczną dla realizacji zajęć praktycznych można uznać za wystarczającą.

Dobór instytucji przyjmujących studentów I stopnia na praktyki zawodowe jest poprawny. Jest to głównie efektem dobrej współpracy Uczelni z otoczeniem gospodarczym, ale także zaangażowania studentów pracujących.

Studenci podkreślili, że Uczelnia dba o poprawność doboru instytucji, w których organizowane są praktyki. Uczelnia każdorazowo zawiera umowy z instytucjami przyjmującymi studentów na praktyki. Ze względu na specyfikę studiów wachlarz instytucji, w których studenci odbywają praktyki jest bardzo szeroki - są to głównie urzędy administracji publicznej i prywatne przedsiębiorstwa. Studenci obecni na spotkaniu potwierdzili, że Dziekan dokładnie analizuje prawidłowość doboru miejsc odbywania praktyk przez studentów.

Budynek, w którym odbywają się zajęcia na ocenianym kierunku nie jest dostosowany do potrzeb studentów niepełnosprawnych. W budynku nie ma windy, która umożliwiłaby studentom niepełnosprawnym ruchowo dotarcie na każdy poziom budynku. W głównym budynku Uczelni nie ma też toalety dostosowanej do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Uczelnia nie zadbała również o dostosowanie swojej infrastruktury do potrzeb studentów niewidomych lub słabowidzących.

Podsumowując, przystosowanie infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych należy ocenić jako niewystarczające.

W ostatniej ocenie programowej kierunku nie sformułowano istotnych zastrzeżeń w stosunku do infrastruktury dydaktycznej.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego

znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Infrastruktura dydaktyczna Uczelni zapewnia w wystarczającym stopniu realizację procesu dydaktycznego kierunku *zarządzanie*. Wyposażenie sal dydaktycznych i warunki lokalowe są lepiej przystosowane do potrzeb kształcenia w części budynków będących własnością Uczelni, a gorzej w części pomieszczeń wynajmowanych. Infrastruktura, którą dysonuje jednostka spełnia oczekiwania studentów i umożliwia osiąganie zakładanych efektów kształcenia. Uczelnia zapewnia studentom odpowiednią liczbę miejsc w salach dydaktycznych oraz dostęp do internetu bezprzewodowego, jednak dostęp ten jest utrudniony. Pozytywnie przez studentów oceniona została działalność biblioteki oraz czytelni. Uczelnia dba o poprawność doboru instytucji, w których studenci odbywają praktyki. Budynek Uczelni nie jest w pełni dostosowany do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Ponieważ w MWSE w Tarnowie kierunek *zarządzanie* (profil ogólnoakademicki) realizowany jest na poziomie studiów licencjackich i magisterskich ocenie podlegają także badania naukowe prowadzone w jednostce koordynującej ten kierunek. Ocenie podlega także udział studentów w badaniach naukowych.

Badania naukowe na Wydziale Zarządzania i Turystyki są dobrze zorganizowane i prowadzone dość intensywnie. W badaniach aktywnie uczestniczy jednak tylko części kadry naukowo-dydaktycznej Wydziału. W latach 2011-2013 badania skupiały się wokół a czterech projektów zespołowych dotyczących kapitału ludzkiego w regionie tarnowskim, działalności innowacyjnej przedsiębiorstw w regionie, efektywności nadzoru właścicielskiego oraz czynników motywacji do pracy w organizacji. Od 2014 roku Wydział korzysta z dotacji na utrzymanie potencjału badawczego i dwa z wymienionych nurtów badań (innowacyjność przedsiębiorstw oraz system nadzoru właścicielskiego) kontynuuje jako projekty finansowane z tej dotacji. Dodatkowo podjęto projekty badawcze z zakresu gospodarki nieruchomościami (trzy zadania badawcze), międzynarodowej turystyki edukacyjnej, inwestycji w sektorze usług nowoczesnych i infrastruktury telekomunikacyjnej. W planach na rok 2015 obok problematyki innowacyjności i nadzoru właścicielskiego, pojawia się temat klastrów w rozwoju regionu.

Realizacja wspomnianych projektów daje efekt w postaci publikacji naukowych umieszczanych między innymi na łamach własnych *Zeszytów Naukowych Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie*. W zeszytach tych często publikują też specjaliści *nauk o zarządzaniu* spoza Uczelni. Zeszyty naukowe MWSE w Tarnowie ukazują się od 1999 r. – w ostatnich latach po dwa numery rocznie (w języku polskim i angielskim). Jest to profesjonalnie redagowane wydawnictwo, lecz na 15 przejranych zeszytów w 7 nie podano nazwisk recenzentów, a 2 mimo różnorodności tematycznej artykułów były recenzowane jednoosobowo.

Badania naukowe są realizowane przede wszystkim przez osoby wchodzące w skład minimum kadrowego oraz kilka młodych osób bez stopni naukowych najbardziej zaangażowanych w zajęcia dydaktyczne. Problematyka badań ma ścisły związek z programami kształcenia niektórych specjalności (*zarządzanie firmą, gospodarka nieruchomościami*). Mniejszy związek tematyki badań naukowych z prowadzonymi zajęciami dotyczy specjalności *rachunkowość i zarządzanie finansami* oraz *zarządzanie i administracja publiczna*. Niewątpliwie więc badania wzbogacają programy kształcenia, przyczyniają się do dobrej identyfikacji efektów kształcenia potrzebnych praktyce gospodarczej i umożliwiają wskazywanie wartościowych tematów prac dyplomowych.

Studenci prowadzą badania przede wszystkim w dwóch kołach naukowych. Jest to działalność aktywna i owocna. W latach 2008-2012 wydano 15 artykułów studenckich. Studenci wygłosili też cztery referaty na konferencjach studenckich. O późniejszych publikacjach studenckich brak danych. W latach 2010 i 2014 studenci uczestniczyli w konferencjach organizowanych przez inne Uczelnie. Można sądzić, że praca badawcza studentów ściśle wiąże się z jakością prac dyplomowych i dopełnia możliwości podnoszenia kwalifikacje najbardziej ambitnych studentów przede wszystkim o elementy z zakresu kompetencji społecznych (umiejętność pracy w zespole, zdolność do podejmowania otwartych problemów, krytycyzm itp.). Są to kompetencje potrzebne w przyszłej pracy zawodowej, zwłaszcza w samodzielnej działalności gospodarczej.

Studenci w czasie spotkania z ZO PKA podkreślili, że kilkakrotnie spotkali się z propozycją wzięcia udziału w badaniach naukowych prowadzonych przez nauczycieli akademickich Wydziału. Mogą też publikować wyniki badań w zeszytach naukowych Uczelni.

Często zdarza się, że studenci działający w kołach naukowych korzystają z tej możliwości. Przedstawiono zbiorczą listę publikacji naukowych z udziałem studentów ocenianego kierunku studiów, co ocenia się pozytywnie. Należy stwierdzić, że zainteresowanie studentów publikowaniem wyników badań jest stosunkowo duże. Studenci dostrzegają potrzebę rozwijania

swoich zainteresowań wymagających wykroczenia poza treści określone w programie kształcenia i są dodatkowo zachęceni przez nauczycieli akademickich do prowadzenia własnych badań naukowych.

Z informacji uzyskanych od władz Uczelni oraz od studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA wynika, że na ocenianym kierunku studiów działają dwa koła naukowe: Koło Naukowe Nieruchomości *Domuss* i Koło Naukowe Zarządzania *Behemot*. W opinii członków kół obecnych na spotkaniu podczas wizytacji ich działalność ulega ograniczeniu ze względu na brak studentów stacjonarnych. Należy jednak podkreślić, że Uczelnia zapewnia członkom kół pomoc organizacyjną i finansową w zakresie ich działalności. Szczególnie ważną rolę w rozwoju studenckiego ruchu naukowego odgrywa powołany przez Dziekana opiekun kół naukowych, który stara się motywować studentów do rozwoju naukowego. Popieranie studenckiego rozwoju naukowego należy ocenić pozytywnie.

Współpraca MWSE w Tarnowie z otoczeniem gospodarczym jest dobrze rozwinięta. Wynika to z powiązań personalnych i zaangażowania pracowników Uczelni i członków Rady Patronackiej oraz podmiotów współpracujących z Uczelnią w sprawy rozwoju regionu. Jest ona warunkiem koniecznym sprawnej organizacji badań naukowych o charakterze empirycznym, a przez ich wyniki wpływa na jakość dydaktyki. Jest też podstawą udziału interesariuszy zewnętrznych w dyskusje na temat efektów i programów kształcenia na kierunku *zarządzanie*. Współpraca z innymi uczelniami jest mniej rozwinięta i poza naturalnym, wynikającym ze związków personalnych, inspirującym i pozwalającym organizować rozwój kadr, wpływem Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, niewiele jej efektów da się zidentyfikować. Uczelnia powinna rozważyć możliwości podjęcia współpracy także z innymi ośrodkami akademickimi zarówno z regionu małopolskiego, jak i regionów sąsiednich.

W trakcie wizytacji kierunku *zarządzanie* na drugim stopniu przeprowadzonej w 2010 r. i raporcie powizytacyjnym nie sformułowano istotnych uwag dotyczących badań naukowych na Wydziale.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego **w pełni**
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Badania naukowe są dość dobrze zorganizowane i rozbudowane. Podejmowanie badań naukowych pozytywnie wpływa na jakość kształcenia. Współpraca z otoczeniem gospodarczym regionu jest dobrze rozwinięta i pozwala prowadzić badania empiryczne lokalnego i regionalnego rynku oraz poziomu lokalnej przedsiębiorczości. Należy jednak zapewnić taki poziom analiz empirycznych prac, który rozszerzy możliwości publikacji w periodykach wysokopunktowanych w kraju, a także za granicą. Studenci spotkali się z możliwością uczestnictwa w badaniach naukowych wspólnie z pracownikami, mają też możliwości publikowania artykułów w uczelnianych zeszytach naukowych. Działające na ocenianym kierunku studiów koła naukowe otrzymują od Uczelni wszelkie niezbędne wsparcie. Członkowie studenckich kół naukowych bardzo pozytywnie ocenili pracę i zaangażowanie opiekunów.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

O przyjęcie na studia I stopnia mogą ubiegać się kandydaci, którzy posiadają świadectwo dojrzałości. W przypadku postępowania kwalifikacyjnego osób niepełnosprawnych wymagana jest opinia uprawnionego lekarza potwierdzająca, że rodzaj niepełnosprawności umożliwia podjęcie

studiów na wybranym kierunku. Postępowanie rekrutacyjne prowadzi Komisja Rekrutacyjna na zasadzie kolejności zgłoszeń do wysokości ustalonych limitów przyjęć.

O przyjęcie na studia II stopnia może ubiegać się osoba, która posiada dyplom ukończenia studiów I stopnia. Obywatele polscy, którzy ukończyli studia I stopnia za granicą, mogą ubiegać się o przyjęcie na studia II stopnia pod warunkiem, że posiadany przez nich dyplom ukończenia studiów I stopnia uprawnia do podjęcia studiów uzupełniających magisterskich w Polsce oraz jest nostryfikowany zgodnie z wymogami ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* z dnia 27 lipca 2005 r. (z późn. zm.).

Postępowanie rekrutacyjne na II stopień prowadzi Komisja Rekrutacyjna do wysokości ustalonych limitów przyjęć na zasadzie kolejności zgłoszeń, przy czym w pierwszej kolejności przyjmowani są absolwenci studiów I stopnia MWSE w Tarnowie, następnie absolwenci studiów I stopnia, którzy ukończyli ten sam kierunek studiów w innych uczelniach publicznych lub niepublicznych, w dalszej kolejności absolwenci kierunków pokrewnych lub innych, którzy są zobligowani do uzupełnienia różnic w efektach kształcenia. Do zadań Komisji Rekrutacyjnej należy ustalenie efektów kształcenia niezbędnych do uzupełnienia, wskazanie w ramach jakich modułów kształcenia kandydat winien uzupełnić braki oraz określenie terminów ostatecznego ich zaliczenia. Ustalenia te Komisja podejmuje w formie decyzji administracyjnej dla każdego kandydata indywidualnie.

Warunki i tryb rekrutacji regulują odpowiednie uchwały Senatu MWSE (Uchwała 8/S/2013 z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie warunków i terminów rekrutacji na pierwszy rok studiów I i II stopnia w roku akademickim 2014/2015 w MWSE w Tarnowie oraz Uchwała 19/S/2014 z dn. 16 maja 2014 r. w sprawie limitów przyjęć na studia I i II stopnia oraz studia podyplomowe w roku akademickim 2014/2015), a w przypadku wysokości limitów przyjęć na studia – zarządzenia Kanclerza MWSE. Zasady i tryb rekrutacji podaje się do publicznej wiadomości na stronie internetowej uczelni.

Uchwała rekrutacyjna nie określa zasad ustalania wielkości rekrutacji uwzględniających związek liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia. Zasady rekrutacji nie zawierają regulacji dyskryminujących wprost określoną grupę kandydatów, choć zapis że na II stopień w pierwszej kolejności będą przyjmowani absolwenci studiów I stopnia MWSE w Tarnowie budzi wątpliwości. O ile kryteria dotyczące ukończenia tego samego lub pokrewnego kierunku studiów mają uzasadnienie merytoryczne, to premiowanie absolwentów kierunku *zarządzanie* I stopnia na MWSE w postępowaniu rekrutacyjnym należy uznać za kryterium dyskryminujące pozostałych kandydatów. Natomiast sami studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym PKA wyrazili opinię, że zasady rekrutacji były przejrzyste i każdy miał równe szanse w procesie rekrutacji. Liczba przyjmowanych kandydatów na studia jest zdaniem studentów zgodna z potencjałem dydaktycznym Uczelni.

Z powodu niewielkiego zainteresowania kandydatów w roku akademickim 2014/2015 nie otwarto studiów w trybie stacjonarnym.

7.2)

Nakład i czas pracy studenta niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – ogólnych, specyficznych i szczegółowych (dla kierunku, poziomu kwalifikacji i ogólnoakademickiego profilu studiów, a także poszczególnych przedmiotów) jest jasny i przejrzysty. W sylabusach przedmiotów wyspecyfikowano czas pracy niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów. Niektóre elementy określania czasu pracy niezbędnego do zrealizowania określonego celu kształcenia wymagają jednak rewizji.

W studenckiej ankiecie oceny zajęć dydaktycznych przewidziane jest pytanie dotyczące liczby godzin, jaką student poświęca na samodzielne przygotowanie się, naukę i zaliczenie danego przedmiotu. Studenci nie zgłaszali uwag o niezgodności liczby godzin z przyznanymi punktami i wymaganiami prowadzących.

System ocen studenta jest zorientowany na proces uczenia się, wskazano formy zaliczenia poszczególnych tematów odpowiadających modułowym efektom kształcenia. W kartach programowych występuje dokładna standaryzacja wymagań na poszczególne oceny.

Każdy prowadzący zajęcia jest uprawniony do samodzielnego określenia zasad oceniania studentów oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia, które jednak muszą być zgodne z ogólnymi zasadami wynikającymi z *Regulaminu studiów*. Studenci są informowani na pierwszych zajęciach o zakresie obowiązującego materiału oraz o formie i zasadach zaliczenia kursu. W opinii studentów prowadzący zajęcia przestrzegają przyjętych przez siebie kryteriów zaliczeń, które odnoszą się do przedstawionego na zajęciach materiału. Studenci potwierdzili, że egzaminy przeprowadzane na ocenianym kierunku pozwalają na weryfikację nie tylko zdobytej wiedzy, ale również umiejętności.

Po każdym egzaminie studenci mają możliwość wglądu do swojej pracy egzaminacyjnej, a prowadzący zajęcia tłumaczą im jakie błędy popełnili i co muszą zmienić w sposobie uczenia aby zaliczyć egzamin. Studenci są informowani o możliwości skorzystania z egzaminu poprawkowego oraz tzw. trzeciego terminu. W opinii studentów są oni oceniani obiektywnie.

Należy stwierdzić, że system oceny osiągnięć studentów na kierunku *zarządzanie* na Wydziale i Zarządzania i Turystyki MWSE w Tarnowie jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane.

7.3)

Uczelnia od wielu lat bierze udział w programie praktyk Erasmus. W kwestii wymian studenckich w ramach programu Erasmus, Uczelnia ma podpisane porozumienia z europejskimi uczelniami prowadzącymi studia na kierunkach związanych z zarządzaniem. Trzeba jednak podkreślić, że Uczelnia, poprzez działalność uczelnianego koordynatora ds. wymian studenckich aktywnie angażuje się na polu popularyzowania programu wymian. Na początku każdego roku akademickiego wszystkie grupy zajęciowe odbywają spotkanie informacyjne z koordynatorem. Studenci mogą czerpać informacje na temat możliwości wyjazdów zagranicznych również ze strony internetowej Uczelni. Dzięki temu zainteresowanie wymianami studenckimi na ocenianym kierunku jest stosunkowo duże nawet wobec braku studentów studiujących w trybie stacjonarnym, co ocenia się pozytywnie. W roku akademickim 2013/2014 za granicę wyjechało 44 studentów. Uczelnia nie prowadzi natomiast studenckich wymian z uczelniami krajowymi.

Uczelnia wdrożyła skutecznie system przyznawania punktów ECTS. Studenci nie są jednak świadomi do czego w rzeczywistości służą punkty. Uważają, że liczba punktów ECTS przyznawana za zaliczenie konkretnego kursu zależy od tzw. „ważności” przedmiotu lub prowadzącego zajęcia. Przyczyną tej niewiedzy jest brak przepływu informacji skierowanej do studentów na temat systemu akumulacji i transferu punktów. Pozytywnie należy odnieść się do faktu, że Uczelnia prowadzi wśród studentów badania dotyczące ich opinii na temat prawidłowości przypisania punktów ECTS, ale wykorzystywanie wyników tych badań jest słabe i nie zostało potwierdzone podczas wizytacji zespołu PKA.

Mobilność studentów jest umiarkowana. Głównym czynnikiem ograniczającym mobilność studentów jest brak gotowości i chęci do korzystania z istniejących możliwości wymiany. Wydaje się, że ograniczenia te wynikają z warunków materialnych studentów przy jednoczesnej niemożliwości zwiększenia pomocy finansowej ze strony Uczelni.

Wpływ współpracy międzynarodowej na możliwość osiągnięcia efektów kształcenia, poza udziałem nauczycieli akademickich z zagranicy w kształceniu studentów kierunku, jest niewielki.

7.4)

Nie ma szczególnych rozwiązań dotyczących systemu opieki naukowej i dydaktycznej w Uczelni. Tradycyjna opieka dydaktyczna realizowana poprzez pracę promotorów, konsultacje studentów z pracownikami naukowo-dydaktycznymi, które są prowadzone przez wszystkich

nauczycieli akademickich, a także opieka nad studenckimi kołami naukowymi jest na Wydziale poprawna.

Z opinii studentów wynika, że prowadzący zajęcia są dla nich dostępni podczas odbywania zajęć, jak również odpowiadają na wiadomości e-mail. Wszyscy prowadzący mają ustalone godziny swoich konsultacji, które odbywają się w budynku Uczelni, również w czasie zjazdów. Studenci podkreślili, że prowadzący zajęcia zawsze są obecni na wyznaczonym dyżurze. Opisaną praktykę należy ocenić pozytywnie.

Na ocenianym kierunku studiów, studenci mają możliwość wyboru promotora pracy dyplomowej oraz samodzielnie - przy współpracy z promotorem - określają temat pracy licencjackiej i magisterskiej. Grupy seminaryjne na wizytowanym kierunku nie są liczne, nie przekraczają średnio 15 osób, co należy ocenić pozytywnie.

Studenci bardzo pozytywnie ocenili pracę sekretariatu ds. studenckich, który eliminuje problemy z załatwieniem spraw administracyjnych. Ze względu na sprawność działania sekretariatu, nie tworzą się przed nim kolejki oczekujących. Część spraw studenci mogą też załatwić za pośrednictwem systemu Wirtualny Dziekanat. Ponadto studenci potwierdzili, że mają dostęp do Dziekana Wydziału również poza wyznaczonymi godzinami przyjęć, co należy ocenić pozytywnie. Studenci wyrazili swoją pozytywną ocenę dla pracy Dziekana, który pomimo licznych obowiązków znajduje czas na pomoc w indywidualnych problemach studentów.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA podkreślili, że bardzo często zdarza im się korzystać z sylabusów poszczególnych przedmiotów. Z analizy sylabusów wynika, że zostały one opracowane w sposób rzetelny oraz przystępny dla studentów, co pozwala na korzystanie z nich w sposób swobodny. Studenci znajdują w sylabusach przede wszystkim informacje na temat efektów kształcenia oraz listy wymaganej literatury przedmiotu. Jednak w ocenie studentów informacja na temat efektów kształcenia nie jest dla nich istotna. Pozytywnie należy odnieść się do szczegółowego opisu zasad i warunków zaliczenia. Student posiada informacje nie tylko na temat formy zaliczenia czy egzaminu, ale również o sposobie weryfikacji konkretnych efektów kształcenia.

Uczelnia na ocenianym kierunku studiów nie wprowadziła dodatkowych, poza stypendium rektora dla najlepszych studentów, mechanizmów motywujący studentów do osiągania lepszych wyników w nauce.

System pomocy materialnej dla studentów reguluje na ocenianym kierunku studiów *Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów MWSE w Tarnowie* (załącznik do Zarządzenia nr 9/R/2014 Rektora MWSE). Akt ten określa zasady przyznawania każdego rodzaju świadczeń pomocy materialnej zagwarantowanej studentom przez ustawę *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Studenci podkreślili, że świadczenia pomocy materialnej wypłacane są terminowo. Informacje na temat pomocy materialnej są publikowane na stronie internetowej Uczelni. Pozytywnie pod względem organizacyjnym oceniona została praca pracownika zajmującego się przyznawaniem i wypłatą świadczeń pomocy materialnej dla studentów.

Kryteria przyznawania stypendiów socjalnych, a także specjalnych dla osób niepełnosprawnych oraz zapomóg są sprecyzowane w *Regulaminie* i nie stwarzają problemów interpretacyjnych. Z kolei stypendium rektora dla najlepszych studentów może otrzymać student, który za poprzedni rok studiów uzyskał wysoką średnią ocen lub posiada osiągnięcia naukowe, artystyczne bądź sportowe. Podkreślić należy jednak, że w regulaminie przesądzono, że student może ubiegać się o stypendium tylko na jednej wybranej przez siebie podstawie. Oznacza to, że student musi już na etapie składania wniosku skalkulować szanse na otrzymanie stypendium w danej kategorii. Skoro *de facto* Uczelnia przewidziała aż cztery rodzaje stypendium rektora nie powinna blokować studentom możliwości składania wniosków w każdej kategorii. Zaleca się, żeby

w Uczelni skorelowano powyższe kategorie poprzez, np. przypisanie punktów za uzyskanie określonej średniej i w konsekwencji przyznawanie tylko jednego stypendium rektora.

Samorząd studencki MWSE wyraził na piśmie swoją pozytywną opinię na temat wprowadzenia *Regulaminu ustalania wysokości i wypłacania świadczeń pomocy materialnej*. Dokumentacja przedstawiona przez Uczelnię, jak również relacja przedstawicieli samorządu studenckiego potwierdza, że podział dotacji na fundusz pomocy materialnej, ustalenie wysokości stawek stypendiów oraz wysokości miesięcznego dochodu na jednego członka rodziny studenta uprawniającej do otrzymania stypendium socjalnego, następuje w porozumieniu z właściwym organem samorządu studenckiego. Porozumienia poświadczone są zawsze odpowiednim dokumentem wydawanym przez samorząd studencki, co ocenia się pozytywnie.

Indywidualne decyzje w sprawach stypendialnych spełniają wszystkie wymagania określone przez kodeks postępowania administracyjnego, w tym przede wszystkim uzasadnienie i pouczenie o możliwości wniesienia odwołania.

System pobierania opłat od studentów na wizytowanej Uczelni określa zarządzenie 10/K/2014 Kanclerza z dnia 16 maja 2014 r. w *sprawie zasad pobierania opłat za usługi edukacyjne związane z procesem kształcenia świadczenia przez MWSE w Tarnowie*. Zdaniem studentów kierunku *zarządzanie* Uczelnią jasno określiła pobierane opłaty i ich wysokość. Od studentów nie pobiera się żadnych dodatkowych ukrytych opłat administracyjnych.

Studenci kierunku *zarządzanie* nie zgłaszali zastrzeżeń w stosunku do systemu opieki dydaktycznej i materialnej funkcjonującego w Uczelni. Dotychczas nie pojawiły się istotne skargi studentów dotyczące systemu opieki materialnej.

Z relacji studentów kierunku *zarządzanie* podczas spotkania z ZO PKA wynika, że są oni zadowoleni z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej. Jako mocne strony systemu wskazywali przede wszystkim obiektywne kryteria oceniania, sprawność obsługi administracyjnej oraz dostępność prowadzących zajęcia. Jako słabe strony wypunktowane zostały wysokość świadczeń stypendialnych oraz nauka języków obcych. Studenci potwierdzili, że mają możliwość przedstawiania władzom Uczelni swojego stanowiska w sprawach studenckich. Każdy student może zwrócić się ze swoją indywidualną sprawą do Dziekana. Wnioski, jeśli są racjonalnie uargumentowane, spotykają się z pozytywną reakcją władz, co zasługuje na pozytywną ocenę. Podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci określili sposób rozpatrywania skarg i wniosków jako bardzo dobry.

W poprzedniej ocenie programowej nie zgłaszano uwag na temat systemu opieki dydaktycznej w stosunku do studentów kierunku *zarządzanie* w MWSE w Tarnowie.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego *w pełni*
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Przyjęcia kandydatów na studia pierwszego stopnia odbywają się bez dodatkowych warunków wstępnych – muszą oni wykazać się jedynie posiadaniem świadectwa dojrzałości lub matury międzynarodowej. Natomiast przyjęcie na studia drugiego stopnia związane jest z wymogiem ukończenia co najmniej studiów pierwszego stopnia. Zasady rekrutacji nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów, jednak warunki przyjęcia na II stopień preferują absolwentów MWSE w Tarnowie.

7.2) System ocen studenta jest zorientowany na proces uczenia się, a wymagania są wystandaryzowane. Nakład i czas pracy studenta niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – ogólnych, specyficznych i szczegółowych (dla kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu oraz poszczególnych przedmiotów) jest jasny i przejrzysty. W

sylabusach przedmiotów wyspecyfikowano czas pracy niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów. Niektóre elementy przypisania czasu pracy powinny być przedmiotem refleksji. Prowadzący zajęcia samodzielnie określają kryteria zaliczenia efektów etapowych dla każdego z przedmiotów, system ocen jest w Uczelni oczywiście jednolity. Zasady ocen wpisywanych do dyplomu nie budzą wątpliwości. W opinii studentów oceny zaliczeń i egzaminów są obiektywne.

7.3). Zarówno mobilność studentów, jak i współpraca międzynarodowa pracowników dydaktycznych mają niewielkie znaczenie dla osiągnięcia efektów kształcenia.

Uczelnia jest zaangażowana w program międzynarodowych wymian studenckich (Erasmus). Możliwości wyjazdu na uczelnie zagraniczne oferowane studentom są szerokie. Mobilność studentów można ocenić jako umiarkowaną (niestacjonarna forma studiów). Czynnikiem ograniczającym gotowość do wyjazdu są głównie warunki materialne w subregionie. Uczelnia wykazuje duże zaangażowanie w proces internacjonalizacji studiów i aktywnie zachęca studentów do wzięcia udziału w projektach międzynarodowych.

7.4) System pomocy materialnej funkcjonuje na ocenianej Uczelni w sposób sprawny. Kryteria przyznawania świadczeń pomocy materialnej są określone w sposób zrozumiały z wyjątkiem stypendium rektora dla najlepszych studentów. Uczelnia nie pobiera dodatkowych opłat administracyjnych, co spotkało się z pozytywną oceną studentów. System opieki dydaktycznej nad studentami należy ocenić pozytywnie, szczególnie ze względu na dostępność prowadzących zajęcia. Pozytywnie należy także ocenić funkcjonowanie systemu obsługi administracyjnej studentów.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

W Uczelni Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia funkcjonuje na podstawie Uchwały 17/S/2012 Senatu z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie *zaopiniowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia MSWE w Tarnowie*.

Kolejną Uchwałą 36/S/2013 Senatu MWSE w Tarnowie z dnia 13 grudnia 2013 r. w sprawie *zaopiniowania Uczelnianej rady ds. jakości kształcenia*, została powołana Rada ds. jakości kształcenia. Rada ds. jakości kształcenia w aktualnym składzie powołana została Uchwałą 60/S/2014 Senatu z dnia 27 września 2014 roku w sprawie *zaopiniowania Uczelnianej rady ds. jakości kształcenia*.

Od 2014 r. na Wydziale prowadzącym kształcenie na kierunku *zarządzanie* funkcjonują dwa zespoły Komisji Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (Uchwała 61/S/2014 Senatu MWSE w Tarnowie z dnia 27 września 2014 roku w sprawie *zaopiniowania Wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia Wydział Zarządzania i Turystyki*): **Zespół ds. zapewnienia jakości kształcenia** oraz **Zespół ds. oceny jakości kształcenia**. Wcześniejsze rozwiązania WSZJK dotyczyły Uczelni jako całości (Uchwała Senatu z 25 maja 2012 i Uchwała Senatu 35/S/2013). Procedury wypracowane dla Uczelni były przenoszone na Wydziały.

Powołana Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia sporządza sprawozdanie z oceny jednostki oraz opracowuje i przedstawia propozycję działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia. Podczas wizytacji przedstawiono Zespołowi Oceniającemu sprawozdanie za rok 2013/2014.

Uczelniana Rada ds. jakości kształcenia zaproponowała jedenaście procedur i formularzy związanych z podnoszeniem jakości kształcenia. Wśród tych procedur znajdują się takie, jak: procedura (2) dotycząca aktualizacji kart modułów przedmiotów, procedura (5) ewaluacji efektów kształcenia uzyskanych w wyniku odbywania praktyk, procedura (6) ocena nauczycieli

akademickich przez studentów, procedura (7) prowadzenie hospitacji zajęć dydaktycznych, a także procedura (8) monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów oraz procedura (9) badanie i doskonalenie jakości obsługi administracyjnej studentów. Przyjęte procedury nie budzą większych zastrzeżeń. W przyjętym opisie WSZJK określa się cele oraz osoby odpowiedzialne za realizację tych celów. Proponowane procedury dają podstawy opracowania raportu samooceny sporządzanego dla każdego kierunku, w tym dla kierunku *zarządzanie*.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku podlegają okresowej ocenie. W tym celu powołano Uchwałą 59/S/2014 Senatu z dnia 27 września 2014 roku Komisję ds. Oceny Okresowej Nauczycieli Akademickich.

W Katedrze Zarządzania opracowano *Plan hospitacji zajęć*, który jest realizowany w bieżącym roku akademickim.

Opracowano także formularz *Oceny Efektów Kształcenia przez Studentów* oraz powołano Komisję ds. Efektów Kształcenia – Uchwałą 56/S/2014 Senatu z dnia 27 września 2014 roku w sprawie *powołania Komisji ds. Efektów Kształcenia*.

Przyjęte rozwiązania dotyczące doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku zapewniają zaledwie wystarczającą skuteczność systemu zapewniania jakości kształcenia. System zakłada opracowywanie i stałe doskonalenie oferty programowej, podnoszenie kwalifikacji nauczycieli akademickich, w tym działań na rzecz poprawy dyscypliny pracy. Zbierane opinie studenckie przez oceny ankietowe zajęć mogą być podstawą do podnoszenia jakości dydaktyki. Podobnie można wykorzystywać wyniki hospitacji zajęć. Jakość prac etapowych oraz jakość prac dyplomowych, a także znaczna część recenzji tych prac pokazuje jednak, że dotychczas wykorzystywanie opinie w niewystarczającym stopniu zapewniły podniesienie jakości procesu dydaktycznego. Potwierdzeniem *niewystarczającej* skuteczności wykorzystywania opinii absolwentów mogą być uwagi studentów zgłaszane podczas wizytacji, że kształtowane podczas studiów umiejętności są słabo przydatne na rynku pracy.

Wskazano niezbędne zmiany funkcjonowania WSZJK w wyniku analiz w roku akademickim 2013/2014. Dla kierunku *zarządzanie* prowadzone na Wydziale Zarządzania i Turystyki zmiany Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia wymusiły: rozpoczęcie wdrażania hospitacji zajęć dydaktycznych, które powinny być prowadzone nie rzadziej niż raz na dwa lata, ale nie znaleziono materiałów potwierdzających ich przeprowadzanie. System wymaga prezentowania sylabusów studentom na pierwszych zajęciach wraz z wyjaśnieniem warunków zaliczenia modułu. Studenci potwierdzili, że zasada ta jest przez prowadzących przestrzegana. Nauczyciele akademicy zobligowani są do składania oświadczeń o osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia po realizacji danego przedmiotu/modułu. Udostępnione podczas wizytacji formularze *Informacje nauczyciela akademickiego o osiągnięciu zakładanych przedmiotowych efektów kształcenia* zawierały szczegółowe wyjaśnienie, którego roku dotyczy informacja, jakie nowe działania przyczyniające się do poprawy jakości kształcenia podjęto i jakie efekty realizowano oraz jakie problemy wyjaśniono w połączeniu z i efektami wiedzy, umiejętności i kompetencji. Każdy z formularzy zawierał nazwisko osoby prowadzącej, datę i podpis (większość formularzy została wypełniona w październiku 2014). Przyjęte rozwiązanie (jest to procedura 4. w systemie) należy uznać za przydatne dla podnoszenia jakości dydaktyki, ale ma jednak tylko charakter formalny i sztuczny. Przegląd prac etapowych dokonany podczas wizytacji, w tym projektów zaliczeniowych i kwestionariuszy zaliczeń oraz egzaminów wskazuje, że w roku akademickim 2013/2014 procedura ta w niewystarczającym stopniu zapewniła podniesienie jakości kształcenia. W niewystarczającym stopniu system zadbał również o wystarczająco wysoką jakość prac dyplomowych, a także ich recenzowania, chociaż były w tym zakresie podejmowane przez Uczelnię działania po ostatniej ocenie programowej.

System wymaga współpracy z otoczeniem zewnętrznym oraz przeglądów programów studiów. W wyniku tych działań rozważa się możliwość wprowadzenia trzech nowych specjalności (*doradztwo personalne, zarządzanie produkcją i zarządzanie projektami*), a także wprowadzenie rozwiązania

ścieżek specjalizacyjnych, wprowadzanie *e-learningu* wspierającego nauczanie tradycyjne oraz zwiększenie mobilności studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych.

Pracownicy są informowani o wynikach prac Wydziałowej komisji ds. jakości kształcenia i wynikach *Raportu samooceny* kierunku. Raport ten pozwala formułować uwagi o perspektywach rozwoju kierunku *zarządzanie*, które zostały przekazane do wiadomości kadry naukowo-dydaktycznej. Studenci nie skarżyli się na brak informacji o wynikach badań ankietowych, chociaż trudno wskazać działania podejmowane w wyniku uwag studenckich zawartych w ankiecie w stosunku do poszczególnych pracowników. Zakres pytań ankietowych jest wyczerpujący i pozwala ocenić każdego nauczyciela prowadzącego zajęcia (w ankiecie znajduje się pięć pytań merytorycznych: *w jakim stopniu prowadzący jest przygotowany merytorycznie do tematu, czy nauczyciel wyraźnie formułuje cel zajęć i komunikatywnie przedstawia materiał, na ile prowadzący inspirowuje studentów do samodzielności, czy treści teoretyczne są powiązane z treściami praktycznymi oraz czy pracownik jest dostępny dla studentów poza zajęciami dydaktycznymi*). Należy zwrócić uwagę, że zaangażowanie studentów w ocenę jest stosunkowo duże, wyższe niż w innych uczelniach. Wyniki badań ankietowych są udostępniane prowadzącym, a zbiorcze wyniki analiz także Radzie Uczelnianej Samorządu Studentów. Kierownicy katedr mają wgląd w wyniki badań ankietowych podległych pracowników, informacja o wynikach przekazywana jest również do wiadomości Senatu Uczelni. Ostateczne wyniki studenckich badań ankietowych prowadzących zajęcia są wykorzystywane w ocenie okresowej parowników.

Udostępnione podczas wizytacji Zespołu Oceniającego PKA protokoły zebrań pracowników naukowo-dydaktycznych (np. z 14.12.2014) potwierdzają zainteresowanie jakością kształcenia i podejmowaniem działań na rzecz jego doskonalenia. Pracownicy zgłaszali uwagi dotyczące opracowywanych kart przedmiotów, a także uwagi dotyczące tematyki przedmiotów. Można uznać, że wpływ systemu na jakość kształcenia jest wystarczający.

8.2).

Przedstawiciele samorządu studenckiego brali aktywnie udziału w tworzeniu nowych programów kształcenia, w ramach procesu wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji. Potwierdza to zarówno relacja władz Wydziału jak i przedstawiciele samorządu studenckiego. W tym przedmiocie samorząd studencki przygotował pisemną opinię w całości aprobującą projekt nowego planu i programu studiów. Na ocenianym kierunku funkcjonuje ponadto Komisja ds. dydaktyki, która składa się z pracowników wchodzących w skład minimum kadrowego danego kierunku oraz przedstawiciela studentów. Komisja ta weryfikuje napływające propozycje doskonalenia efektów kształcenia od studentów, wykładowców, przedstawicieli pracodawców i absolwentów.

Uczelnia zapewnia odpowiednią liczbę przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału i Senacie Uczelni. Przedstawiciele studentów zasiadają również w Komisji ds. zapewniania jakości kształcenia oraz Komisji ds. oceny jakości kształcenia. Studenci zazwyczaj biorą aktywnie udziału w posiedzeniach tych ciał i wywierają realny wpływ na zmiany wprowadzane na Uczelni.

Członkowie działającej od 8 lat w Uczelni Rady Patronackiej mają możliwośći dyskusowania o zakładanych kierunkowych efektach kształcenia. Uwagi członków Rady Patronackiej były dotychczas uwzględniane w modyfikowaniu specjalnościowych treści kształcenia. W trakcie wizytacji pojawiły się jednak uwagi związane z niewystarczającym kształtowaniem wśród absolwentów kompetencji społecznych (otwartość i kreatywność) oraz umiejętności językowych i wiedzy w zakresie podstaw prawnych, głównie prawa gospodarczego. Jednocześnie oddziaływanie interesariuszy zewnętrznych na pożądane przez rynek pracy efekty kształcenia nie było jednak wystarczające wobec uwag studentów na temat przydatności celów i efektów umiejętności podczas poszukiwania pracy.

Podczas wizytacji i ocenie programowej kierunku *zarządzanie* studiów magisterskich w 2009 r. sformułowano uwagi dotyczące wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Wizytacja przeprowadzona dla tego poziomu studiów (po poprzedniej ocenie warunkowej) w

9. Podsumowanie przewodniczący z zespołem

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1	Koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	Program studiów		X			
4	Zasoby kadrowe		X			
5	Infrastruktura dydaktyczna			X		
6	Prowadzenie badań naukowych		X			
7	System wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

Efekty kształcenia kierunku *zarządzanie*, który prowadzony jest na Wydziale Zarządzania i Turystyki Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia w profilu ogólnoakademickim odnoszone są do obszaru *nauk społecznych* w dziedzinie *nauk ekonomicznych* w dyscyplinach *nauki o zarządzaniu*, *ekonomi* i *finanse*. Obecnie studia na kierunku *zarządzanie* prowadzone są wyłącznie w formie studiów niestacjonarnych.

Odniesienie kierunkowych efektów kształcenia do dyscyplin naukowych i oferowanych specjalności jest prawidłowe. Kadra dydaktyczna prowadząca zajęcia oraz tematyka realizowanych przedmiotów zapewniają możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Opis efektów jest zrozumiały i są one weryfikowalne. Sylwetkę absolwenta oferowanych specjalności na ocenianym kierunku można zidentyfikować na podstawie wykazu przedmiotów specjalnościowych.

Elementy procesu dydaktycznego kierunku *zarządzanie* godne pochwały

1. Efekty kierunkowe sformułowano w sposób zrozumiały dla prowadzących i dla studentów. Prawidłowo określono rolę i potencjalne efekty praktyk studenckich. Praktyki studenckie są organizowane prawidłowo mimo, że w Uczelni aktualnie proponuje się profil ogólnoakademicki kierunku *zarządzanie* i realizuje jedynie niestacjonarną formę studiów (zbyt małe zainteresowanie kandydatów, żeby uruchamiać studia stacjonarne).

2. Formalne i ilościowe wymogi minimum kadrowego dla ocenianego kierunku są spełnione. Plan zajęć konstruowany jest prawidłowo i zapewnia studentom niestacjonarnym możliwości korzystania z biblioteki oraz przerwę obiadową.
3. Godne podkreślenia są podejmowane przez Uczelnię działania na rzecz internacjonalizacji procesów dydaktycznych i wysiłki na rzecz prowadzonych badań naukowych. Wyjaśnienia wymaga jednak upowszechnienie informacji o możliwości dofinansowania badań naukowych pracowników i zapewnienie przejrzystości przyznawania dotacji.
4. Należy podkreślić możliwości uczestniczenia studentów w badaniach naukowych, a także działalność kół naukowych.
5. Wśród procedur przyjętych w WSZJK w Uczelni pozytywnie należy ocenić formalną procedurę ewaluacji zakładanych modułowych efektów kształcenia również dla praktyk. Wskazane jest jednak zapewnienie możliwości analizy wyników informacji z tej procedury do modyfikowania programów kształcenia oraz ewentualnej modyfikacji przedmiotowych celów i efektów kształcenia.

Zidentyfikowane zastrzeżenia wraz z zaleceniami/rekomendacjami

1. Mimo, że formy i kryteria weryfikacji efektów kształcenia zostały szczegółowo opisane kartach przedmiotów to stwierdza się, że występuje dysonans między zapisami szczegółowych kryteriów efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w poszczególnych w sylabusach, a jakością weryfikowanych prac etapowych i końcowych (niski poziom analitycznych części niektórych prac projektowych i dyplomowych).
2. Konieczne jest umieszczenie w kartach programowych wszystkich przedmiotów nazwiska osoby przygotowującej sylabus/koordynującej przedmiot oraz roku akademickiego, na który jest on obowiązujący wraz z datą opracowania i podpisem autora.
3. Wskazane jest podjęcie działań prowadzących do zwiększenia zainteresowania studentów (głównie pierwszego roku studiów licencjackich i pierwszego roku studiów magisterskich) informacjami o zakładanych efektach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych co pozwoli zapewnić możliwości modyfikacji modułowych efektów kształcenia i tym samym wyeliminować uwagi studentów o nieprzydatności niektórych zakładanych efektów. Można też w tym celu wykorzystać badania opinii absolwentów (głównie tych, którzy pracują, a nie tylko tych, którzy poszukują pracy).
4. Konieczne jest zapewnienie wystarczająco wnikliwych i merytorycznych ocen prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich), a także prac/projektów etapowych. Wskazane jest zapewnienie prawidłowej struktury ocen egzaminacyjnych, tak żeby nie dominowały oceny bardzo dobre i celujące. Zidentyfikowana obecnie struktura ocen wydaje się nieprawidłowa.
5. Infrastruktura dydaktyczna Uczelni jest zróżnicowana – lepsze wyposażenie występuje w budynkach będących własnością Uczelni a wyraźnie gorsze w części pomieszczeń wynajmowanych. Budynki Uczelni nie są w pełni dostosowane do potrzeb studentów niepełnosprawnych.
6. Wyjaśnienia wymagają różnice poglądów o przydatności efektów kształcenia ocenianego kierunku na rynku pracy zgłoszone przez studentów (ocena sceptyczna) i przez interesariuszy zewnętrznych (członkowie Rady Patronackiej).
7. Konieczne jest podniesienie skuteczności proponowanych w WSZJK procedur, tak żeby zapewniły one realną ocenę zakładanych efektów kształcenia oraz doskonalenie programu kształcenia. Dotychczas skuteczność tych procedur nie zapewniła wystarczającego podniesienia jakości prac etapowych i prac dyplomowych oraz zapewnienia wnikliwych arkuszy ocen tych prac. Procedury te nie zapewniły także modyfikacji modułowych efektów kształcenia, które powinny w większym stopniu uwzględniać oczekiwania studentów i absolwentów.
8. Wskazane jest zapewnienie przekazywania studentom informacji o roli punktów ECTS, co być może poprawi ich gotowość do wymiany międzynarodowej i krajowej.
9. Należy rozszerzyć zakres współpracy naukowo-badawczej pracowników Wydziału oraz wskazać w polityce rozwoju Uczelni mechanizmy zapewniające wysoką jakość prac naukowych

umożliwiająca publikacje w wysokopunktowanych periodykach krajowych i międzynarodowych. Konieczne jest zapewnienie pracownikom dydaktycznym powszechnego dostępu do informacji o możliwościach dofinansowywania badań naukowych.

10. W zakresie polityki kadrowej należy podjąć działania na rzecz poprawy struktury wieku pracowników w minimum kadrowym oraz zapewnić przejrzystość wszystkich podejmowanych decyzji w tym zakresie.

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
2. Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacja		X			
8. Wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

W odpowiedzi na raport powizytacyjny oceny programowej kierunku *zarządzanie* Uczelnia przedstawiła do PKA wyczerpujące wyjaśnienia dotyczące sformułowanych przez Zespół Oceniający 27 marca 2015 r. uwag i ocen z wizytacji.

Do dokumentu zawierającego wyjaśnienia Uczelni dołączono kilka załączników potwierdzających podejmowane działania naprawcze bądź dokumenty potwierdzające dodatkowo prowadzone już wcześniej w Uczelni działania, które w trakcie wizytacji nie zostały przez Zespół Oceniający wystarczająco wykorzystane. Załączniki te obejmują: 1) Uchwałę 9/S/2015 Senatu MWSE w Tarnowie z dnia 27 marca 2015 w sprawie *wprowadzenia zmian w planie i programie kształcenia studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia na kierunku zarządzanie* oraz dołączone do tej Uchwały plany studiów, charakterystyki sylwetek absolwentów oraz pismo wyjaśniające zapewnienie studentom kierunku *zarządzanie* możliwości uczestniczenia w różnego typu zajęciach sportowych, 2) dokumenty na temat planu i protokołów pohospitacyjnych oraz 3) Uchwałę 10/S/2015 Senatu MWSE w Tarnowie z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie *doskonalenia Procedury 4 „Potwierdzenie osiągnięcia zakładanych modułowych efektów kształcenia” Wewnętrznego Systemu Zapewnienia jakości Kształcenia w MWSE w Tarnowie*). Na kopiach wszystkich załączników zostały zawarte potwierdzenia zgodności z oryginałem.

Na podstawie tekstu wyjaśnień MWSE w Tarnowie oraz po zapoznaniu się z załącznikami udostępnionymi przez Uczelnię dołączonymi do odpowiedzi można skorygować opinie w zakresie niektórych kryteriów oceny programowej kierunku *zarządzanie*.

Ocenę w ramach **kryterium 2 Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji** można podnieść na ocenę **w pełni**. Uczelnia stwierdza, że zgodnie z sugestią ZO PKA dopracowano sylwetki absolwenta poszczególnych specjalności na pierwszym i drugim stopniu, co potwierdzają udostępnione w załączniku Uczelni opisy tych sylwetek. Ponadto Uczelnia wyjaśnia, że karty programowe poszczególnych modułów są aktualizowane najpóźniej na dwa tygodnie przed rozpoczęciem zajęć dydaktycznych zgodnie z procedurami przewidzianymi w WSZJK. Zalecenie ZO dotyczące uzupełnienia kart programowych niezbędnymi dodatkowymi informacjami zostało w Uczelni uwzględnione. W tym celu w Uczelni powołano specjalny zespół, który już podjął pracę nad uzupełnieniami informacji zawartych w sylabusach.

W zakresie uwagi zawartej w raporcie powizytacyjnym ZO PKA dotyczącej struktury ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej Uczelnia szczegółowo wyjaśniła, że dobre oceny wynikają nie tylko z obniżenia wymagań, ale także z doskonalenia zajęć dydaktycznych oraz motywowania studentów przez stypendia rektorskie.

Warto jednak zauważyć, że Uczelnia powinna większą wagę przywiązywać do opinii studentów o „słabej przydatności niektórych efektów uzyskiwanych w trakcie studiów”. Dobrze byłoby gdyby wnioski Rady Patronackiej udało się skonfrontować z opiniami studentów.

Wyjaśnienia dotyczące zwiększenia wymagań w odniesieniu do prac przejściowych przedstawione przez Uczelnię, a także zidentyfikowane już efekty działań naprawczych podjęte w Uczelni po poprzedniej ocenie programowej kierunku *zarządzanie* pozwalają podnieść ocenę tego kryterium.

W odniesieniu do **kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa** Uczelnia wyjaśnia, że trudno jej znaleźć odpowiednie miejsce do prowadzenia działalności dydaktycznej w niedużej odległości od głównych gmachów. Zauważa też, że z uwagi na odnotowywany od kilku lat spadek liczby studentów Uczelnia prawdopodobnie nie będzie korzystać z zewnętrznych sal dydaktycznych. Jednocześnie wyjaśniono, że stale podejmowane są prace – częściowo już zrealizowane, częściowo w fazie projektowej – w celu lepszego przystosowania budynków dla potrzeb studentów niepełnosprawnych. Ponadto Uczelnia informuje, że prowadzona jest wypożyczalnia sprzętu elektronicznego dla studentów niepełnosprawnych wyposażona w laptopy, skanery oraz dyktafony.

Wyjaśnienia udzielone przez Uczelnię nie zawierają jednak informacji na temat infrastruktury do prowadzenia badań naukowych.

Kryterium 5 należy pozostawić z oceną znacząco, a podniesienie tej oceny możliwe będzie po zakończeniu podjętych w Uczelni prac.

W odniesieniu do **kryterium 8 Wewnętrzny system zapewnienia jakości** Uczelnia wyjaśnia, że od 1.02.2015 r. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przeprowadziła kontrolę wszystkich form prac zaliczeniowych oraz ich dokumentacji. Pozwoliło to na sformułowanie indywidualnych wniosków kierowanych do pracowników prowadzących zajęcia na kierunku *zarządzanie* wchodzących w skład minimum kadrowego. Jak wynika z wyjaśnień Uczelni oraz przedstawionych załączników, działania te wpisano w stały harmonogram prac Komisji. Jednocześnie kierownicy katedr przedstawili Komisji szczegółowe wytyczne dotyczące opracowywania recenzji prac dyplomowych. Po uwzględnieniu dodatkowych informacji o hospitacjach zawartych w odpowiedzi Uczelni, a także po zapoznaniu się z dołączonymi załącznikami, również ocenę kryterium obejmującego funkcjonowanie WSZJK w Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej w Tarnowie w odniesieniu do kierunku *zarządzanie*, można podnieść na ocenę **w pełni**.